

Elektronski mjesecnik za evropske integracije – broj 34, jul, 2008.

TEMA BROJA

Neizvjesna budućnost pršute i kajmaka na evropskoj trpezi

INTERVJU
Bernard
Garancher,
francuski
ambasador u
Crnoj Gori

ANALIZA
Zašto vlast
ponovo namjerava
da uspostavi
kontrolu nad
medijima

IZAZOVI U EU
Mediteranska
unija – od ideje
do samita u Parizu

RADOVANI

Završavaju oni posao! Tim riječima je funkcioner vladajuće crnogorske koalicije reagovao na vijest da su srpske vlasti uhapsile najtraženijeg haškog bjegunca **Radovana Karadžića**.

Novinari regionala se probudiše iz julske učmalosti, Srbija je ponovo na naslovnim stranama svjetskih medija, a **Solana, Rehn** i ostatak briselskog šлага hitno posla saopštenja – Srbija je na pravom, evropskom putu.

Zbog činjenice da nove vlasti nijesu čekale da uhapse sada već popularnog dr **Davida Dabića**, Srbija će vjerovatno tokom francuskog predsjedavanja aplicirati za članstvo u Evropsku uniju (EU), stajuci rame uz rame sa zvaničnom Podgoricom.

Na putu integracije koči je još jedan čovjek – **Ratko Mladić**. Za očekivati je da EU neće insistirati na pitanju Kosova tokom rane faze pregovora sa Srbijom jer ni unutar sebe nije svela račune, a odnosi sa susjedima su na samom repu pregovora o članstvu.

Srbija ima realne šanse da se, ako u dogledno vrijeme bude uhapšen Mladić, od posljednjeg vagona transformiše u evropsku lokomotivu regionala. Tu treba imati u vidu da je Evropska komisija uputila lijepe riječi na račun njenih administrativnih kapacitete i da ona, sa aspekta Brisela, nema ogromnih problema sa korupcijom i kriminalom za razliku od ostatka zapadnog Balkana.

Pitanje za funkcionera vladajuće koalicije sa početka teksta glasi – zašto mi ne završavamo posao?

Zato što naši Radovani ili kako diplomate kažu "krupne ribe" još uvijek ležerno kupuju stanove u Parizu, Milanu... ljetuju na prestižnim destinacijama, voze preskupe automobile. Sve to zahvaljujući novcu stečenom kriminalnim ili korupcionaškim aktivnostima.

I, dok sve češće iz Brisela stižu upozorenja da Crna Gora mora intenzivirati borbu protiv korupcije i kriminala, našim Radovanim ne pada na pamet da se voze gradskim prevozom i da idu u "Lude kuće", pa makar po scenariju Službe. Kako se sada ponašaju crnogorske institucije i ljudi koji ih vode za tako nešto nemaju ni razloga.

V.Z.

Danska ratifikovala SSP (27. jun) – Danska je ratifikovanjem Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju Crne Gore sa EU postala sedma članica Unije koja je to uradila. Prethodno su to učinile Estonija, Slovenija, Mađarska, Austrija, Belgija i Bugarska.

Francuske vize u ambasadi Slovenije (30. jun) – Schengen vize za ulazak u Francusku za crnogorske građane ubuduće će se, umjesto u italijanskoj ambasadi, izdavati u Zajedničkom aplikacionom centru, pri ambasadi Republike Slovenije. Zajednički aplikacioni centar tako sada predstavlja sedam država Schengen zone: Sloveniju, Austriju, Belgiju, Francusku, Mađarsku, Luksemburg i Poljsku.

Aplikacija zavisi od Izvještaja o napretku (30. jun) – Podnošenje crnogorske aplikacije za kandidata za članstvo u EU zavisiće od izvještaja Evropske komisije, kazao je slovenački ambasador u Podgorici **Jernej Videtič**.

Francuska predsjedava EU (1. jul) – Francuska je preuzeala od Slovenije predsjedavanje EU u narednom polugodišnjem mandatu. Pariz preuzima predsjedavanje EU u trenutku kada se ona suočava sa institucionalnom krizom zbog odbacivanja Ugovora iz Lisabona na referendumu u Irskoj. Predsjednik Francuske **Nicolas Sarkozy** rekao je da ta zemlja želi da države Balkana uđu u EU.

Crna Gora postala članica Mediteranske unije (12. jul) – zajedno sa Hrvatskom, BiH i Monakom na Samitu u Parizu. Unija obuhvata 43 evropske zemlje i države južnih obala Mediterana, koje broje 750 miliona stanovnika. Članovi su 27 zemalja EU, Alžir, Egipat, Izrael, Jordan, Liban, Maroko, Mauritanijska, Sirija, Tunis, Turska, Palestinska uprava, Albanija. Cilj "Unije za Mediteran", čiji je glavni promotor Francuska i njen predsjednik je stvaranje prostora mira i demokratije. Samitu u Parizu prisustvovao i crnogorski premijer **Milo Đukanović**.

Sastanak Unaprijedenog stalnog dijaloga (16. jul) – između Evropske komisije i Crne Gore posvećen inovacijama, ljudskim resursima, informacionom društvu i socijalnoj politici održan u Podgorici.

Letonija ratifikovala SSP (21. jul) – Parlament Letonije ratifikovao SSP koji je Crna Gora 15. oktobra 2007. godine potpisala sa Evropskom unijom. Letonija je osma država koja je ratifikovala ovaj SSP.

Bugarska kažnjena zbog korupcije (23. jul) – Evropska komisija suspendovala je pomoć Bugarskoj vrijednu više od 500 miliona eura. Izvještaj organa koji upravljaju fondovima Evropske unije nalazi da najsiromašnija članica evropskog bloka nije postigla rezultate u borbi protiv korupcije na visokom nivou i organizovanog kriminala, pa je Komisija prinuđena da djeluje u zaštiti novca poreskih obveznika EU i zamrzne sredstva iz evropskih fondova koja su bila namijenjena Bugarskoj.

ŠTO ĆE BITI SA TRADICIONALnim CRNOGORSKIM PROIZVODIMA TOKOM
PROCESA PRIDRUŽIVANJE EU

Zaćinjen put do evropske trpeze

Belgijske čokolade, feta sir (od ovčjeg mlijeka) i pasteli (kolač od susama i

Piše: Marija Mirjačić

meda) iz Grčke, italijanska "mozarella", njemačka "bijela kobasica", austrijska štrudla sa jabukama i koktel od teletine sa mrvicama hljeba...

To je samo dio tradicionalnih proizvoda evropskih kuhinja spremljenih po posebnim recepturama koje se godinama prenose sa generacije na generaciju.

U Evropskoj uniji, u kojoj skoro svaka zajednica ima različite kulinarske i dijetetske navike, raste interesovanje za tradicionalnim proizvodima.

Tradicionalna hrana se smatra zdravom i kako je porastao interes javnosti za segment zdrave hrane tako je porasla i njena potrošnja. U pojedinim zemljama EU ona čini značajan procenat ukupne ishrane, ali precizni podaci o tome ne postoje.

Da bi uopšte neki proizvod dobio pravo na oznaku "tradicionalno" na probirljivom evropskom tržištu mora proći dug put do krajnjeg cilja – ispunjenja evropskih direktiva o izvornosti.

Najveći broj crnogorskih proizvođača za sada uopšte ne može ni privrjiti evropskom tržištu.

Kao prvo, oni moraju zadovoljiti higijenske uslove proizvodnje. Predstavnici Evropske komisije zaduženi su za poljoprivredu, koji su skenirali stanje u Crnoj Gori, upravo su higijenske uslove proizvodnje označili "najproblematičnijim". Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodooprivrede, u ovogodišnjem agro-

DA LI ĆE TO BITI ISTI UKUS?

Jedna od dilema je da li će, recimo njeguški pršut ili pljevaljski sir, promijeniti ili čak u kojoj mjeri ukus ako njihovi proizvođači budu vodili računa o higijeni, sastavu, dodacima soli, aditivima...

Da li će samo bake koje budu proizvodile za svoju porodicu i ne budu željele da mijenjaju kace ili karlice za prikupljanje sira i kajmaka moći da zadrže način proizvodnje koji se vjekovima njegovao u Crnoj Gori i balkanskim područjima, ali istovremeno i da uživaju u ukusu tih proizvoda.

Potpredsjednik Udruženja poljoprivrednih proizvođača Crne Gore **Dragoljub Nenezić** smatra da uvođenjem novih tehnologija u proizvodnju proizvodi neće izgubiti na kvalitetu.

"Unapređenje higijenskih uslova samo može da poveća kvalitet, nikako da ga umanji", navodi Nenezić.

budžetu, predviđjelo je simboličan iznos za pomoć proizvođačima na poboljšanju higijenskih uslova koji sa sobom nose troškove za nabavku nove, uglavnom prilično savremene i skupe opreme.

Sljedeći korak koji čeka crnogorske poljoprivrednike koji žele da za nekoliko godina iznesu svoj proizvod na crnogorsko, tada već i evropsko tržište, je ispunjavanje HACCP (Hazard Analyses and Critical Control Point) sistema o bezbjednosti hrane koji podrazumijeva kontinuirano, sistematsko nadgledanje cijelogupnog lanca proizvodnje od njive do trpeze.

Tek nakon uvođenja HACCP sistema crnogorski proizvođači koji žele na EU tržište mogu razmišljati

Branko Bulatović

o ispunjavanju direktiva EU o izvornosti hrane.

U procesu pretprištupnih pregovora Crna Gora će vjerovatno pokušati da registruje oznaku izvornosti nekih proizvoda. To bi mogli biti njeguški pršut, pljevaljski sir, kajmak, krompir iz Trebaljeva, ali i još neki koji imaju specifične osobine s obzirom na porijeklo.

Oznaku "garantovani tradicionalni specijalitet" u 12 starih članica EU ima samo 16 tradicionalnih proizvoda od kojih su neki mozzarela sir iz Italije, jela od mesa, mlijeko i pekarski proizvodi iz Španije i jedno belgijsko pivo

Hoće li se to ostvariti ostaje, kako kaže pomoćnik ministra poljoprivrede, šumarstva i vodoopriveđe **Branko Bulatović**, "otvoreno pitanje".

"Postoje dvije regulative koje se primjenjuju na "tradicionalnu" hrani koja se prodaje u Evropskoj uniji. Prva regulativa se primjenjuje na zaštitu oznaka geografskog porijekla poljoprivrednih proizvoda, a druga na sertifikatima specifičnog karaktera poljoprivrednih proizvoda i hrane. Regulativa ima za cilj da

omogući jednostavniji sistem zaštite prehrambenih proizvoda na geografskoj ili tradicionalnoj bazi. Ona određenom prehrambenom proizvodu ili piću registrovanom na evropskom nivou garantuje zaštitu od imitacije.", objašnjava Bulatović za *Evropski puls*.

Prema njegovim riječima, prva regulativa je uspješno primljena i hiljade evropskih proizvoda je registrirano ili kao "zaštićena oznaka porijekla" ili kao "zaštićena geografska oznaka".

"Međutim, veoma mali broj proizvoda je sertifikovan kao "garantovani tradicionalni specijalitet", na osnovu druge regulative", dodaje Bulatović.

Oznaku "garantovani tradicionalni specijalitet" u 12 starih članica EU ima samo 16 tradicionalnih proizvoda od kojih su neki mozzarela sir iz Italije, jela od

U procesu pretprištupnih pregovora Crna Gora će vjerovatno pokušati da registruje oznaku izvornosti nekih proizvoda. To bi mogli biti njeguški pršut, pljevaljski sir, kajmak, krompir iz Trebaljeva, ali i još neki koji imaju specifične osobine s obzirom na porijeklo

mesa, mlijeko i pekarski proizvodi iz Španije i jedno belgijsko pivo.

Bulatović navodi da je razlog za malu registraciju taj što ova druga regulativa ne nudi dovoljan stepen zaštite ni proizvođaču, ni

proizvodu i što ne postoji ni jasna definicija tradicionalnog.

"Sve to uzrokuje da se proizvod ne može ekskluzivno registrirati kao tradicionalna hrana, a posebno onaj u kojem se kombinuje više sastojaka. Izazovi u proizvodnji tradicionalne hrane u Crnoj Gori i njenom plasmanu imaju isti karakter kao i u EU. Najvjerojatnije ćemo registrirati neke od svojih proizvoda kao "zaštićena oznaka porijekla" ili kao "zaštićena geografska oznaka", kaže Bulatović

Zanimljivo je da je od 10 novih zemalja članica EU samo češka, u preprištupnom periodu, uspjela da zaštiti svoje proizvode i to su tri vrste piva. Zaštita će biti moguća i nakon ulaska u EU. Ali, tada će taj proces trajati duže, u prosjeku do pet godina, jer u postupku priznavanja izvornosti i

posebnih značaja treba ispitati tržište svih zemalja članica, a time je i veća vjerovatnoća da neki drugi proizvod ranije registrovan stekne prednost u osvajanju potrošača.

Do sada je u Crnoj Gori upisano u registar organske proizvodnje 13 proizvođača. Zaštita geografskih oznaka rađena je u bivšem Saveznom zavodu za intelektualnu svojinu u Beogradu

KO POSJEDUJE HACCP

Osim "Plantaža" koje su HACCP sistem uveli 2000.godine, taj sertifikat prema podacima Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva posjeduju "Pirela", "Marteks", "Inspe", "Arena milk", "Šimšić", "Mont milk", "Fabricis" i "Nika mljekara".

Potrošačima iz EU za sada su dostupna neka od vina "Plantaža", sokova "Pirele" i ljekovitih čajeva barskog proizvođača "Inspe".

gdje je sertifikovan njeguški pršut i jedan broj vina "Plantaža". Sada je to obaveza novoosnovanog Zavoda za intelektualnu svojinu.

Oznaka izvornosti podrazumijeva da je proizvod nastao na određenom području, te da su sve sirovine u njegovoj proizvodnji proizvedene na tom području, što potencijalnom kupcu daje garantije kvaliteta, a to znači da nije riječ o proizvodima koji su proizvedeni industrijski i serijski.

Zahvaljujući tim oznakama proizvođač može biti siguran da će njegov proizvod biti prepoznatljiv što će biti važno kada budemo dio tržišta Evropske unije. Zaštita proizvoda bitna je i za proizvođača jer je time osigurao da se na tržištu ne može pojavitи proizvod istog imena.

Bez obzira da li želimo da naši proizvodi na evropskom tržištu imaju oznaku "zaštićenog geografskog porijekla" ili "garantovanog tradicionalnog specijaliteta" moraćemo ispuniti dugačak spisak uslova za registraciju.

"Potrebno je identifikovati potrošačke afinitete, stavove, očekivanja, mogućnost inovacije u tradicionalnoj proizvodnji, garantujući kvalitet i usluge, te razvijati novi proizvodi i usluge, adaptujući ih na potrebe i preferencije potrošača."

POTREBA POMOĆ DRŽAVE I LOKALNIH VLASTI

Nenezić kaže da higijenski uslovi u kojima se proizvode tradicionalni specijaliteti nijesu zadovoljavajući, te da im se mora posvetiti posebna pažnja.

"Na to su ukazivali i predstavnici Evropske komisije u više navrata koji su smatrali i da će se teško dostići neki od standarda. Iskustvo je pokazalo da smo uveli neke standarde, ali to nije dovoljno. Potrebna je pomoć lokalne samouprave i države", navodi Nenezić za *Evropski puls*.

On dodaje da pro treba podržati proizvođače da uvedu nove tehnologije, a zatim uvesti standardizaciju kvaliteta.

"To znači da se, recimo, mora znati kakve je boje, mirisa i ukusa pljevaljski sir, po kakvoj se recepturi proizvodi, kako se pakuje..." objašnjava Nenezić i dodaje da tradicionalne proizvode treba plasirati samo u pojedinim zemljama Evropske unije u određenim količinama.

Njemci bi vjerovatno bili zainteresovani za crnogorski kajmak ili sir, ali teško da bi privukao Švedanina ili Danca.

Mliječni proizvodi na pijaci u Podgorici

tovati bezbjednost hrane u smislu bioloških i hemijskih hazarda,

ketinške kanale i kanale distribucije tih proizvoda, uspostaviti

Predstavnici Evropske komisije zaduženi za poljoprivrednu, koji su skenirali stanje u Crnoj Gori, higijenske uslove proizvodnje označili su "najproblematičnijim"

voditi računa o očuvanju biodiverziteta životinja, podržati mar-

efikasan i održiv sistem transfera novih tehnologija", navodi Bulačević.

Problemi u crnogorskoj poljoprivredi gomilali su se decenijama unazad, a reforma koja se pokušava sprovesti posljednjih deset godina samo je djelimično oživjela poljoprivrednu proizvodnju. Stoga bi širenje svijesti u široj javnosti, kao i obuka farmera i proizvođača o konceptima i načinima sertifikacije tradicionalne proizvodnje, morali biti jedan od prioriteta resornog ministarstva i njegovih agencija u narednom periodu. Ostaje otvoreno pitanje da li će uspjeti u tome.

Autorka je novinarka dnevnog lista "Vijesti"

ZAŠTO VLAST PONOVO NAMJERAVA DA USPOSTAVI KONTROLU NAD MEDIJIMA
U CRNOJ GORI

Doba osionosti

Vjerovatno ne-ma vlasti koja ne želi da kontroliše medije direktno ili indirektno, uslovjavajući ih na razne na-

Piše: Neđeljko Rudović

cine, pa i dodjelom ili mogućnošću oduzimanja frekvencija. I, vjerovatno je malo koja vlast u zemljama Evrope koja na putu ka potencijalnom članstvu u Evropskoj uniji teži da ozakoni svoj uticaj na skoro sve najznačajnije elektronske medije.

Crnogorska vlast je već pola posla uradila – Skupština Crne Gore za nekoliko dana usvojile Zakon o elektronskim komunikacijama. Time će tijelu, koje je makar na papiru, slovilo kao nezavisna regulatorna agencija – Agenciji za radio-difuziju – oduzeti ovlašćenje da odlučuje o dodjeli frekvencija. Taj posao je dodijeljen vladinoj Agenciji za telekomunikacije, čijeg direktora imenuje Ministarstvo za saobraćaj i telekomunikacije.

Drugi primjer vraćanja unazad, koji oslikava brutalnost vladajućih krugova i očajnu nemoć opozicije, je nacrt Zakona o radio-difuznim servisima RTCG kojim je vladajuća koalicija pripremila teren da opet i formalno preuzme kontrolu nad javnim servisom Radio-Televizija Crne Gore (RTCG).

Vlada je usvojila Nacrt izmjena i dopuna Zakona o javnim radio-difuznim servisima (JRDS) na osnovu kojeg parlamentarna većina dobija ovlašćenja da prostom većinom bira i razrješava članove Savjeta RTCG, koji je zadužen da bira rukovodstvo nacionalne medijske kuće. Do sada je Skupština formalno mogla samo da konstatuje da je neko postao član Savjeta, ali ne i da glasa o tome.

Uz to, s obzirom na pobrojane institucije koje mogu da imenuju članove Savjeta RTCG, ako ovaj zakon prođe, najverovatnije će u Savjetu većinom sjedjeti

ljudi bliski vladajućim krugovima. Tako je, na primjer, jasno rečeno da svog predstavnika može da ima Savez samostalnih sindikata Crne Gore, koji je Vladin favorit u odnosu na Reformski blok Saveza sindikata. Reformski blok SSCG uopšte nije pomenut.

Pošto je vladajuća koalicija u zadnje tri godine i postojeći zakon tumačila u smislu da mogu da glasaju o predloženim članovima Savjeta, Nacrt novog zakona zapravo će biti verifikacija postojećeg stanja.

Odmah je objavljeno da će stručnjaci za medije Savjet Evrope u Strazburu analizirati Nacrt izmjena i dopuna Zakona o JRDS, što bi trebalo da uradi i Organizacija za evropsku bezbjednost i saradnju (OEBS).

Iako nema istovjetnih rješenja u zemljama zapadne demokratije, iako čak i u Sloveniji partie odlučuju ko će sjedjeti u Savjetu nijihovog javnog servisa, standardi na koje su se pozivali Savjet Evrope i OEBS 2003.godine, kada je usvojen postojeći Zakon, okarakterisani su kao moderni i napredni. Po tim standardima, političari ne smiju da imaju moć da odlučuju ko će da vodi javni servis, već to moraju da rade

Zapanjujuće koliko je to neobična lakoća i nonšalancija sa kojom je DPS-SDP koalicija sprovela ovu diverziju nad redom i poretkom koji bi trebalo da krasiti svaku modernu evropsku državu. Razlog može lako da se naslutи – vlast se ne boji sankcija. Zašto? Zato što je ubijeđena da joj opozicija ne može nauditi, a da je kritička svijest u crnogorskoj javnosti, prije svega u zainteresovanoj javnosti – Univerzitet, NVO, mediji – za njih bezopasna. Zašto? Jer je ima suviše malo!?

institucije civilnog društva koje zastupaju određene grupacije stanovništva.

Poslije pet godina, tokom kojih je vlast ubjedila javnost da Crna Gora stabilno korača ka evropskim i atlantskim intregracijama, Crna Gora je zapravo otišla u prošlost.

Ali, nije ni to toliko zapanjujuće koliko je to neobična lakoća i nonšalancija sa kojom je DPS-SDP koalicija sprovela ovu diverziju nad redom i poretkom koji bi trebalo da krasiti svaku modernu evropsku državu. Razlog može lako da se naslutи – vlast se ne boji sankcija. Zašto? Zato što je

ubijeđena da joj opozicija ne može nauditi, a da je kritička svijest u crnogorskoj javnosti, prije svega u zainteresovanoj javnosti – Univerzitet, NVO, mediji – za njih bezopasna. Zašto? Jer je ima suviše malo!?

Tako se desilo da vladajući centri s visine, nadmeno, čak možda i sa podsmehom, slušaju kritike koje su dolazile sa raznih adresa, između ostalih i iz OEBS-a i Evropske komisije (EK).

EK je insistirala da se u Zakonu o elektronskim komunikacijama ne dodjeljuje Vladinom tijelu ovlašćenje da dijeli frekvencije jer će tako faktički vlast uticati na medije. Iz Đukanovićevog kabinetra su

se pravili kao da ništa nijesu čuli.

Isto je bilo i prošle sedmice kada je predstavnik OEBS-a za medije **Mikloš Harashi** upozorio da "prenošenjem nadležnosti za radio-difuziju na Agenciju za telekomunikacije, koja je pod uticajem Vlade, postoji zabrinutost oko nezavisnosti procedure izdavanja dozvola".

Brankica Petković, urednica Medijske mreže iz Slovenije i istraživačica ljubljanskog Mirovnog instituta, bila je kategorična: "Takva grubost i čišćenje metlom vodi slabljenju glasa javnosti i teži autoritativizmu parlamentarne većine".

FRANCUSKI AMBASADOR U PODGORICI BERNARD GARANCHER

Uvijek može i mora bolje

Francuska tokom predsjedavanja Evropskom unijom (EU) očekuje da Crna Gora produbi reforme u cilju jačanja pravosudnog sistema i administracije, kao i da intenzivira borbu protiv korupcije i kriminala, kazao je francuski ambasador u Podgorici **Bernard Garancher**.

Garancher, koji će do kraja godine predvoditi evropsku Trojku u Crnoj Gori, u intervjuu za *Evropski puls* rekao je da će Francuska prema zapadnom Balkanu preuzeti sva prioritete koje je postavila Slovenija u prethodnom predsjedavanju.

- **Na što konkretno mislite?**

Naš prvi prioritet je stabilizacija. Sve zemlje zapadnog Balkana su stabilizovane, a paradoksalno je što je Srbija, kao najveća i najbogatija,

posljednja zemlja koja treba da bude stabilizovana. Stoga, treba da imate u vidu da je naglasak stavljen na Srbiju legitiman.

Drugi prioritet je nastavak sa naporima, koji su u toku već neko-liko mjeseci, u domenu širenja energetske i zajednice transporta u ovom dijelu Balkana. želimo da sedam zemalja zapadnog Balkana postanu dio tih zajednica jer će ih to učiniti za korak bližim EU.

U isto vrijeme, postoje i druge teme, kao saobraćaj, tu su veliki evropski projekti povezani sa projektima u Srbiji, Hrvatskoj.... Očekujemo da Evropska investiciona banka i Banka za evropsku rekonstrukciju ulože više sredstava. To je jedno od praktičnih pitanja koje ćemo pratiti.

Ukoliko tokom francuskog predsjedavanja neke od zemalja zapadnog Balkana apliciraju za članstvo to će biti veliki događaj.

- **Što mislite o najavi crnogorske Vlade da će aplicirati za članstvo u EU do kraja francuskog predsjedavanja?**

To nije iznenadenje. Vaša zamjenica premijera (Gordana Đurović) odmah nakon potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) u Briselu 15. oktobra prošle godine rekla je "pripremite se da vam podnesemo aplikaciju što je prije moguće".

Napravljeni su planovi za eventualnu aplikaciju tokom predsjedavanja Slovenije, a onda je Crna Gora uradila upravo ono što smo očekivali – konsultovala je svoje glavne evropske partnerre. Mi vjerujemo da je jedan od rezultata tih konsultacija bio taj što je Crna Gora ponovo razmisnila i rekla "odlažemo kandidaturu".

U isto vrijeme Vlada je uvijek govorila da je kvalitet jednako važan kao vrijeme, mada su ta dva

MALO JE POTREBNO DA STVARI KRENU NA BOLJE

- **Pomenuli ste korupciju. Kakav je Vaš utisak, koliko je korupcija veliki problem za Crnu Goru?**

Korupcija ne poznae granice. Francuske institucije, policija, pravosuđa, znaju za korpcionaške slučajeve i slučajeve organizovanog kriminala koji su jednom nogom u Francuskoj, drugom u Crnoj Gori.

Na tehničkom nivou moramo razgovarati o ovim slučajevima. Sa strane Crne Gore postoji neko ko daje prave odgovore i preduzima prave korake.

Praktično, kada nešto moraju da se urade onda oni to i urade.

Teoretski, imate sve što je potrebno, akcione planove, zakone, vaši javni službenici nijesu gori od naših. Na dijalozima između zvaničnika Evropske komisije i Crne Gore mogu da vidim da Vaši zvaničnici znaju svoj posao.

Njih vjerovatno nema dovoljno, ali po mom mišljenju nije toliko bitno pitanje povećanja kapaciteta, već donošenja odluka koje će nešto promijeniti.

Na primjer, Vlada je saopštila da su, od kako je usvojen zakon protiv korupcije 2004. godine, 52 osobe osuđene. Istina. Međutim, neki od njih su zasluživali strožije kazne.

Vjerujem da će sudovi uskoro osudititi krupne ribe i to će nešto promijeniti.

Potrebna vam je jedna presuda da se promijene sve ukupne navike pravosuđa, političara, ljudi.

Zbog toga što je Crna Gora mala, potrebno vam je samo malo stvari kako bi se nešto promijenilo. U većoj zemlji je mnogo teže. Vjerujem da imate dobre šanse.

faktora povezana. Jasan cilj crnogorske Vlade je da preda kandidaturu do kraja godine.

- Da li očekujete da će Podgorica do tada aplicirati?

Očekujemo da će se održati nastavak konsultacija.

Priznajemo da je napravljen napredak. Međutim, čaša je do pola puna, ali je i do pola prazna, stoga uvjek ima prostora za poboljšanje i mora doći do poboljšanja.

U isto vrijeme, mi iz evropskih ambasada priznajemo da niko neće reći Crnoj Gori – dodite, spremni ste. Velika inicijativa mora doći odavde. Mi ćemo je poštovati kad do nje dođe i ponašati se u skladu sa istom.

Situacija krajem ove godine razlikovaće se od one od prošle godine jer je u Crnoj Gori u toku napredak. Biće napretka u oblasti viza, a takođe se promijenila i regionalna situacija. BiH je potpisala SSP, Srbija ima novu vladu koja kaže da je proevropska i možda bi takođe mogla postati kandidat. Sve to utiče na aplikaciju Crne Gore.

- Koje benefite Crna Gora može imati od članstva u Uniji za Mediteran čiji je inicijator upravo Francuska?

Uzmimo na primjer saobraćaj. Do sada je bilo nacionalnih inicijativa, na primjer izrada studije izvodljivosti o autoputevima ili ini-

Ono što me brine je nedostatak etike u političkom životu. Ukoliko politička klasa, tu mislim i na Vladu i na opoziciju, nastavi da se tako ponaša u važnim pitanjima, kao što je formiranje Nacionalnog savjeta za integracije, onda će javno mnjenje reći ko su ti ljudi, interes za EU će vremenom opadati.

cijativa u podregionalnoj sferi (npr. Crna Gora, Hrvatska i Albanija imaju zajednički projekat).

Ti naporci do sada su sprovedeni samo od strane država. Nova ideja je u tome da će projekti Unije za Mediteran biti sprovedeni od strane grupe zaintereso-

SVI MORAMO MIJENJATI NAVIKE

- Vaše kolege, italijanski i njemački ambasador Gabrielle Meucci i Thomas Schmidt više puta su ukazali da ćemo morati da mijenjamo navike, kako budemo napredovali u evropskim integracijama. Vi svakodnevno vozite biciklo okolinom Podgorice. Da li možda time pokazuje Crnogorcima, koji preferiraju automobile, da moraju mijenjati navike?

I Francuzi vole automobile. Vi, ja, svi mi, moramo da promijenimo navike.

Na primjer, voda. Sada je imamo, ali ne znamo hoćemo li je imati za 20 godina.

Zatim deponije. Vi možda imate ekološku državu, ali vidite smeće svuda. Treba da organizujete javno prikupljanje smeća. U Podgorici sam vidio posebne korpe za papir, staklo... To je samo početak. Sve će se promijeniti kada privatne kompanije počnu da se bave recikliranjem smeća i počnu da zaraduju dosta novca.

Sjećam se, kada sam bio dijete, naše ulice su bile prljave. U Parizu, na primjer, ukoliko dođe do štrajka koji traje više od jednog dana vidjećete puno papira.

Ako je ulica prljava, ljudi će više bacati. Ukoliko je čista oni će paziti. To je svuda tako. To važi i za turiste. Turisti mogu biti ovdje manje čisti nego što su u svojoj zemlji.

vanih tijela, država, međunarodnih banaka, međunarodnih investitora, udruženja za očuvanje okoline....

Iako veoma mala i kao takva sa relativno malim segmentom za izgradnju puteva, Crna Gora će biti u stanju da učestvuje i imaće predstavnika u tom procesu. To je zamisao.

Ono što se nama dopalo kao inicijatorima projekta jeste to što smo od Crne Gore odmah dobili pozitivnu reakciju na Uniju, već u januaru.

Vaša Vlada nas je konsultovala i tražila da se založimo kako bi Crna Gora postala članica nove Unije. Rekli smo, nemojte da

- Što Vas trenutno brine u Crnoj Gori?

Ono što me brine je nedostatak etike u političkom životu.

Ovdje pričam kao posmatrač, a ne kao neko ko daje lekcije. Nikada me nećete čuti da pričam o korupciji jer se o korupciji ne priča već se protiv nje bori.

Dakle, kažem da me brine nedostatak etike. Činjenica je da je Skupština zaglavljena iz razloga koje poštujem, ali koji samo znače da ona ne igra svoju ulogu. Ljudi su izabrali poslanike i očekuju da oni rade svoj posao. Sve to traje dva mjeseca i zabrinjavajuće je.

Tu je još nešto zabrinjavajuće. Krajem juna, CEDEM je objavio anketu javnog mnjenja prema kojoj oko 71% populacije želi prijem Crne Gore u EU i samo 12% je reklo da nije zainteresovan. Možemo reći da je velika većina za prijem u EU, ali ukoliko politička klasa, tu mislim i na Vladu i na opoziciju, nastavi da se tako ponaša u važnim pitanjima, kao što je formiranje Nacionalnog savjeta za integracije, onda će javno mnjenje reći ko su ti ljudi, interes za EU će opadati.

V. ŽUGIĆ

**NAKON UPOZORENJA IZ EK VLADAJUĆA KOALICIJA HITNO NA DNEVNI RED
SKUPŠTINE UVRSTILA PREDLOG ZAKONA O FINASIRANJU PARTIJA**

Samo da se partije opet ne dogovore oko novca

Nekoliko sedmica nakon što je šefica Odjeljenja za Crnu Goru u Generalnom direktoratu za proširenje Ev-

Piše: Danilo Mihajlović

ropske komisije **Teresa Sobieski** ukazala crnogorskim vlastima da se moraju pozabaviti usvajanjem pravne regulative vezane za antikorupciju, poslanici vladajuće koalicije u dnevni red tekuće sjednice Skupštine iznenada su uvrstili Predlog zakona o finansiranju političkih partija.

O tekstu, koji u skupštinskim ladicama čami od kraja 2007. godine, u načelnoj raspravi prije par dana nije progovorena ni riječ.

U skupštinskim klupama, međutim, nije bilo opozicije, ali pitanje je da li bi se rasprava o tom tekstu povela i da je bilo drugačije – izmjenama zakona od prije tri godine, koje su podržale gotovo sve parlamentarne partije, Crna Gora se, kada je riječ o toj materiji, tri koraka vratila unazad.

Inovirani tekst, o kojem bi Skupština trebalo da se izjasni naredne nedelje, ipak, vraća nadu da bi sljedeći izbori mogli da se održe u donekle fer atmosferi kada je riječ o njihovom finansiranju.

"Osim komparativne prakse, pratili smo preporuke Savjeta Evrope (SE). Ne njihove generalne stavove, već direktnе sugestije iz Izveštaja eksperata SE koje se tiču Crne Gore... Sve je unešeno u zakon i zahvaljujući tome se može reći da je potpuno usaglašen sa međunarodnim standardima", rekao je **Zlatko Vujović**, predsjednik Centra za monitoring (CEMI),

koji je u saradnji sa Vladom radio na novom zakonskom tekstu.

Novim predlogom ponovo se utvrđuje gornja granica budžetskih sredstava za partije, pa se za redovan rad parlamentarnih stranaka u Skupštini ne može izdvajati manje od 0,2 ni više od 0,4 % ukupnih budžetskih sredstava, umanjenih za sredstva kapitalnog budžeta i budžeta državnih fondova.

Sredstva za finansiranje partija u skupštinama opština ne mogu biti manja

od 0,5 ni veća od 1% ukupnih budžetskih sredstava, takođe umanjenih za sredstva kapitalnog budžeta.

U Vladi znaju da je vladajuća koalicija ranije griješila, pa priznaju da "budžetska sredstva treba da budu predviđena u manjem obimu, nego što je to slučaj bio do sad".

"Na dosadašnji način ostavljeno je skupštinama Republike, odnosno opština da same odluče koliko će biti visoko ovo izdvajanje. Ukinjanjem gornjeg limita

VELIKE DONACIJE VODE KORUPCIJI

Za razliku od nekih zakonodavstava koji zabranjuju državne subvencije, autori predloga crnogorskog zakona, opredijelili su se za princip koji dominira u većini evropskih zakonodavstava, a koji predviđa kombinovanje finansiranja iz privatnih i javnih izvora.

Privatni izvori se, objašnjava Vujović, dijele na manje koje dolaze od velikog broja građana, članova političkih partija (*grass-roots*) i velike donacije koje daju bogati individualci, velike kompanije ili drugi finansijski i politički moćni subjekti.

"Da bi se izbjegla korupcija teži se izbjegavanju velikih donacija, stoga se stimulišu političke partije da povećaju svoje članstvo, te postanu manje zavisne od velikih donatora. S druge strane, opasnost je da političke partije, u nekim zemljama, gotovo u potpunosti zavise od velikih državnih subvencija, te da nijesu zainteresovane za rad sa biračima", ukazuje Vujović.

Tako, kaže direktor CEMI-ja, u zapadnim demokratijama dominiraju sredstva iz privatnih izvora. "Recimo, u Njemačkoj prosječno oko 30% su državne subvencije, a ostalo dolazi iz privatnih izvora. Pri tome u strukturi privatnih izvora dominiraju, sa više od polovine učešća članarina, nešto više od četvrtine donacije ili svega oko 10% ukupnih partijskih prihoda dolazi od velikih donatora", navodi Vujović. Slična situacija, dodaje on, je u anglosaksonском svijetu, s tim da su u njima dugo dominirali veliki donatori, što je vodilo velikim skandalima.

"SAD i njihova federalna izborna komisija uvela je brojne zabrane, kojim se pokušava smanjiti uticaj "debelih mačaka" u liku velikih korporacija i stranih interesa, te povećati uticaj pojedinaca sa manjim donacijama. U tom cilju su i SAD uvele budžetske subvencije", kaže Vujović.

On izdvaja primjer Velike Britanije koja je i dalje rijetka država koja ne predviđa državne subvencije za redovan rad političkih partija.

"Istina, određene promjene su se desile i u ovoj zemlji jer postoji državni fond iz koga se daje podrška opozicionim partijama da kvalitetnije ispunjavaju obaveze u parlamentu, dok kod predizbornih kampanja kandidati dobijaju besplatan prostor u medijima, kao i besplatno slanje pošte i korišćenje prostorija", navodi Vujović.

lokalne vlasti su zloupotrijebile ovo rješenje uvodeći u nekim opštinama izdavanja i od 2,7% budžetskih sredstava", piše u vladinom obrazloženju predloga zakona.

Projekat monitoringa finansiranja političkih partija, CEMI, uz podršku Fondacije Instituta za otvoreno društvo – Predstavništvo u Crnoj Gori (FOSI ROM), realizuje već četiri godine.

Samu godinu dana nakon što je 2004. na predlog te nevladine organizacije usvojen zakon o finansiranju političkih partija, poslanici ga bukvalno bez znanja javnosti mijenjaju, čime na izborima favorizuju partije koje u trenutku raspisivanja izbora imaju parlamentarni status.

Ustavni sud, međutim, opet na inicijativu CEMI-ja, proglašava neustavnom odredbu kojom je propisano da se 20% od budžetskih sredstava predviđenih za finansiranje kampanje raspoređuje partijama koje imaju parlamentarni status u trenutku raspisivanja izbora, 10% podnosiocima potvrđenih izbornih lista, a preostalih 70% strankama, shodno broju osvojenih mandata.

"U preporukama Savjeta Evrope kaže se da postojeće rješenje 'treba izmijeniti tako da se ukine fiksna subvencija' (trenutno 20% ukupnih sredstava koja se raspodjeljuju) koja se daje samo partijama koje imaju poslaničke mandate. Sredstva koja se ne raspodjeljuju na osnovu osvojenih mandata treba da se raspodijele jednako svim partijama i drugim nosiocima izbornih lista. U tom smislu, odredba koja je bila na snazi prije izmjena zakona bila je atraktivnije rješenje, jer se po njemu 20% subvencija dodjeljivalo svim učesnicima na izborima jednako, a 80% prema osvojenim mandatima", objasnio je Vujović za *Evropski puls*.

Nejasno je međutim koji će se model finansiranja koristiti, jer u odredbama vladinog predloga zakona se navodi da će to biti sistem 80% prema 20%, dok u

KONTROLU DATI NEZAVISNOM TIJELU

Nadzor nad primjenom Zakona o finansiranju političkih partija treba da vrši adekvatno nezavisno tijelo, a ne Ministarstvo finansija, kako je predviđeno. Predlogom tog zakona, ocijenio je Pokret za promjene (PzP).

Direktor PzP-a, **Boris Marić** je naveo da će PzP predložiti i promjenu načina raspodjele budžetskih sredstava, jer je sada predviđeno da se 15% raspodjele vrši na jednakе djelove, a 85% po osnovu izbornog rezultata.

"Taj odnos treba da bude 30 i 70%, zato što su ovakvi zakoni svojevrsni socijalni program za male partije i smatramo da se o njihovom interesu moralo voditi računa", pojasnio je Marić.

STOP ZA POSEBAN BUDŽET

Zlatko Vujović

Vujović kaže da je za Vladu bio neprihvatljiv predlog CEMI-ja da se poseban procenat (0,1%) izdvaja za rad poslanika, odnosno odbornika, dok bi partie i dalje raspolaže sa predviđenih 0,2%.

Time je u vladin predlog uvrštena jedina odredba za koju se sa sigurnošću može reći da nije u skladu sa preporukama SE i međunarodnim standardima.

"U većini državama poslanici raspolažu posebnim sredstvima, nezavisno od onih koja dobijaju partije. Na taj način samostalniji su u svom radu", pojašnjava Vujović.

"Takođe, ne bi se postavljalo pitanje što će se desiti, ako poslanik napusti svoj klub jer partija u finansijskom smislu ne bi ništa izgubila njegovim odlaskom, dok bi on mogao da sam finansira svoj rad, da plati savjetnika. Suština je da se kvalitet rada poslanika podigne na viši nivo".

obrazloženju istog teksta piše da će se sprovoditi sistem raspodjele 15% prema 85% sredstava.

"Identično rješenje je predviđeno propisima koji tretiraju oblast finansiranja političkih partija na nivou Evropskog parlamenta, a slična rješenja imaju i Slovenija (10% prema 90%), Hrvatska (20% prema 80%). Rješenje 15% prema 85% zasnovano je na volji birača na osnovu koje političke partije koje osvoje mandate na izborima "izgradjuju" povjerenje i legitimitet", piše u obrazloženju.

Vujović smatra da je bolje rješenje da se budžetska sredstva za finansiranje troškova izborne kampanje obezbjeđuju u iznosu od 0,2% budžeta jer bi se u suprotnom narušila finansijska pozicija opozicije u odnosu na vladino rješenje.

Aktuelni zakon predviđa da se iz godišnjeg budžeta, u izbornoj godini, kampanja finansira sa 0,3% sredstava, dok

je predlogom predviđeo 0,15% budžetskih sredstava.

Prema ponuđenom rješenju, za pokriće troškova izborne kampanje obezbjeđuju se i budžetska sredstva u iznosu od 0,1% i raspodjeljuju se srazmerno broju osvojenih mandata, pod uslovom da su iz privatnih izvora prikupili dvostruki iznos sredstava od onog koji im pripada podnošenjem izbornih lista.

CEMI je predlagao da se iz budžeta izdvaja 0,2% budžeta za finasiranje troškova kampanje, te 0,1% za vezana sredstva.

Kandidati na posljednjim predsjedničkim izborima po prvi put su, pod pritiskom medija i CEMI-ja, objavili izveštaje o utrošenim sredstvima, iako je i važeće zakonodavstvo koje je više od četiri godine na snazi predviđalo tu obavezu nakon svakih izbora.

I prema predlogu zakona, podnositelj izborne liste je dužan da izvještaj o utrošenim budžetskim sredstvima za izbornu kampanju, kao i svu dokumentaciju podnese nadležnoj izbornoj komisiji u roku od 45 dana od dana održavanja izbora.

Isti rok ostavljen je za podnošenje izveštaja o porijeklu, visini i strukturi prikupljenih i utrošenih sredstava iz privatnih izvora.

Novčana kazna za nepoštovanje tih odredaba iznosi od stostrukog do dvjestostrukog cijene minimalne zarade u Crnoj Gori.

NACRT NOVOG ZAKONA O SUKOBU INTERESA POBOLJŠAN, ALI NIJE USKLAĐEN SA EVROPSKIM NORMAMA

Brana za korupciju još nejaka

EVROPSKI REPORTER

Zašto iz Evropske komisije uporno upozoravaju da je djelotvorno spriječavanje i procesuiranje slučajeva korupcije jedna od najvećih boljki Crne Gore možda se najbolje vidi na primjeru Zakona o sprečavanju konflikta interesa, jednog od najvažnijih antikorupcionaških zakona.

Nakon što je opšta ocjena bila da je postojeći "karikaturalan", Vlada Crne Gore je u junu usvojila nacrt novog zakona, objavljajući da je usaglašen sa preporukama GRECO-a, tijelom Savjeta Evrope za borbu protiv korupcije.

Onda se ispostavilo da su stručnjaci Savjeta Evrope prošlog petka boravili u Podgorici kao gosti Komisije za sprečavanje konflikta interesa i dali svoje primjedbe za poboljšanje teksta novog zakona.

Nakon što ga Vlada uskoro usvoji u formi prijedloga, taj izuzetno važan zakon bi trebalo da se nađe u skupštinskoj proceduri, ali u nevladinom sektoru smatraju da je

i tekst nedovoljno efikasan.

Kada apostrofira borbu protiv korupcije, Brisel se poziva na zahteve GRECO-a, a Vlada je u svom programu rada obećala Savjetu

eventualna koncentracija moći javnih funkcionera, pokazao se do sada nedjelotvornim.

Jedan od razloga je to što javni funkcioneri, koji su ga donosili, nisu uopšte predviđeli bilo kakve sankcije u slučaju nepoštovanja zakona. U novom prijedlogu ih ima,

Krajem prošle godine Vlada je odlučila da pokaže Savjetu Evrope da je ozbiljno shvatila pravila igre, pa je krenula sa izradom novog Zakona o sukobu interesa. Međutim, i u njemu su javni fukcioneri zaboravili da definišu svoj status i odreknu se pojedinih privilegija

Evrope da će tokom prošle i ove godine usvojiti antikorupcijsko zakonodavstvo u skladu sa onim što traži GRECO.

Od donošenja starog do izrade novog Zakona o sukobu interesa, koji su javni funkcioneri Vlade proslijedili kolegama koji sjede u skupštinskim klupama na usvajanje, česte su sumnje da su najuticajniji funkcioneri, baveći se istovremeno biznisom, postali milioneri.

Zakon o konfliktu interesa, najmoćnije oružje države u oblasti spriječavanja sukoba interesa, kojim je trebalo da se suzbije nepotizam i

kao na primjer zabrana obavljanja funkcije na četiri godine, tako da se može primijetiti izvjestan napredak.

U izještaju GRECO za 2006. godinu potencirano je da preplitanje javnih i privatnih interesa, te politike i biznisa izrasta u krupan problem, te da je to najmanje kontrolisana oblast, veoma pogodna za korupciju.

Krajem prošle godine Vlada je odlučila da pokaže Savjetu Evrope da je ozbiljno shvatila pravila igre, pa je krenula sa izradom novog Zakona o sukobu interesa.

Međutim, i u njemu su javni fukcioneri zaboravili da definišu svoj status i odreknu se pojedinih privilegija.

Iz Komisije za konflikt interesa stižu kontradiktorne izjave.

Predsjednik Komisije **Slobodan Leković** je nedavno pred članovima skupštinskog odbora za pravosuđe najavio da je novi zakonski tekst usklađen sa preporukama GRECO-a, da bi kasnije revidirao svoj stav.

Leković je, u razgovoru za Evropski reporter, kazao da se "upravo sada radi na usklađivanju zakonskog teksta sa preporukama GRECO-a, kao i da se razmatraju

zgrada Vlade Crne Gore

amandmani nevladine organizacije MANS".

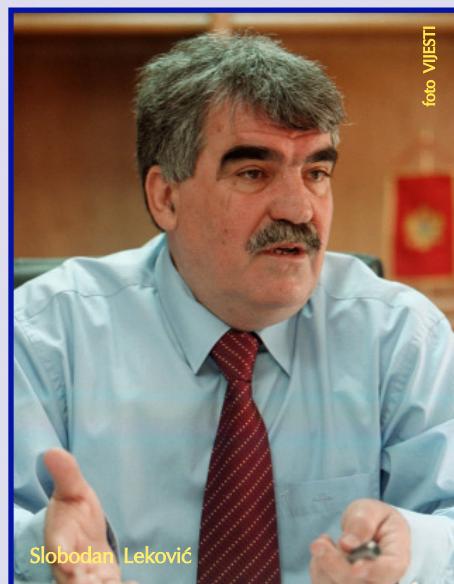
"Mi taj posao privodimo kraju i razmatramo i pojedina rješenja koja je za novi Zakon ponudio MANS. U Podgorici su 11. jula bili eksperti Savjeta Evrope koji će dati svoje ocjene", rekao je Leković.

Novim zakonom su najavljenе "radikalne mjere" protiv javnih funkcionera koji sakriju imovinu, proširena su ovlašćenja Komisije time što je dobila mogućnost da provjera vjerodostojnost izvještaja, javni funkcioneri mogu biti razriješeni sa funkcije zbog nepoštovanja zakona i u naredne četiri godine ne bi mogli da se vrati u državnu upravu.

Izvršna direktorica MANS-a Vanja Čalović smatra neophodnim da se precizno definije ko je javni funkcioner.

"Obzirom da je u toku proces evropskih integracija, te da će se u tom procesu neminovno uspostavljati nove institucije, neophodno je dati definiciju javnog funkcionera u skladu sa Evropskom konvencijom o borbi protiv korupcije", kaže ona.

On isto tako važnim smatra i preciziranje konflikta interesa u slučaju povezanih lica, a ne samo

Slobodan Leković

foto VJESTI

"Jer, i onaj interes koji nije samo njegov, lični, već i osobe koja je sa njim u vezi, može imati uticaj na dočinjenje odluke", upozorava Čalović.

Izvršna direktorica MANS-a ocjenjuje da nije dobro rješenje dato Nacrtom prema kojem se članstvo javnog funkcionera u radnim tijelima i mješovitim komisijama, a koje obrazuje vlast, ne smatra obavljanjem dvije ili više javnih funkcija.

"Tu odredbu treba brisati zbog toga što organ vlasti može obrazo-

vati različita radna tijela i komisije sa izvršnim ili drugim javnim ovlašćenjima, pa bi takve funkcije morale biti prepoznate kao javne. Ukažali smo i na izostalo rješenje da pored toga što ne može biti predsjednik, član organa upravljanja ili nadzornog organa u privrednom društvu javni funkcioner ne može biti ni ovlašćeni zastupnik jer na toj poziciji može značajno uticati na proces odlučivanja, zahvaljujući javnoj funkciji i ovlašćenjima koja može imati", ističe Čalović.

Na dan 01. jul 2008.godine, na sajtu Komisije za konflikt interesa, evidentirana su 1,882 javna funkcionera u Crnoj Gori, od kojih su 750 državni, a 1,132 opštinski.

MANS je predložio rigoroznije obaveze javnog funkcionera u pogledu izvještavanja i sačinjavanja izvještaja o prihodima i imovini. Kako u dijelu zadovoljenja forme tako i u dijelu preciznosti i vjerodostojnosti navedenih podataka.

"Trebalo bi propisati obavezu javnog funkcionera da u Izvještaju o prihodima i imovini upiše tačne podatke, a da za njihovu tačnost odgovara pod punom materijalnom i krivičnom odgovornošću", ocjenjuje Čalović.

Prema Nacrtu zakona o spriječavanju konflikta interesa, Komisija za utvrđivanje konflikta interesa bi bila sastavljena od predstavnika političkih partija.

MANS je predložio da se prilikom usvajanja rješenja o sastavu Komisije napravi balansiran uticaj političkih partija koje predlažu većinu članova, dok bi predsjednik Komisije bio iz opozicije.

"Tako bi se omogućila veća politička kontrola vlasti. Moguće je i rješenje po kojem bi u Komisiju bile uključene razne institucije i civilno društvo. Tako bi došli do nepartijske Komisije sastavljene od eksperata", ističe Čalović.

Dragana BABOVIĆ

ŠTO JE TRAŽIO GRECO?

Preporuke GRECO-a za Crnu Goru predviđaju da se u nacionalno zakonodavstvo ugradi odredba kojom se zabranjuje da javni funkcioneri primaju plate sve dok ne podnesu izvještaj o imovnom stanju.

Za Komisiju za utvrđivanje konflikta interesa preporučeno je da ima imunitet i da se profesionalizuje.

U preporukama se dodaje da Komisiji treba "dati mogućnost provjere imovine i istraživanja, smanjivanje vrijednosti poklona i precizno definisanje prelaska javnog funkcionera u privatni sektor i u penziju.

Insitirano je da se precizno da definicija javnog funkciona i javne funkcije.

Primjećeno je da sadašnja pravila javnim funkcionerima omogućavaju da imaju mjesta u raznim odborima privrednih društava u kojima je država većinski ili potpuni vlasnik, kao i da ne postoje ograničenja nakon što im prestane javna funkcija.

Glavne smjernice su – rješiti konflikt javnog i privatnog interesa, izboriti se sa političkim uticajem na poslovne transakcije, spriječiti zloupotrebe funkcija i podređivanje javnog ličnom interesu.

Sve su ovo uslovi koje Crna Gora mora, i na papiru i u praksi, da sproveđe da bi pokucala na evropska vrata.

Para vrti gdje partija ne može

Piše: Brano Mandić

Miraks grupa Sergeja Polonskog muresila je zavalske dizalice lampionima. Kao da im je šef PR službe nezasiti fan bugarskog skulptora i konceptualiste **Hrista**, onog što je u veliku kesu umotao Rajstag, ruski graditelji pokrili su fino tkanim platnom višespratnice u nastajanju.

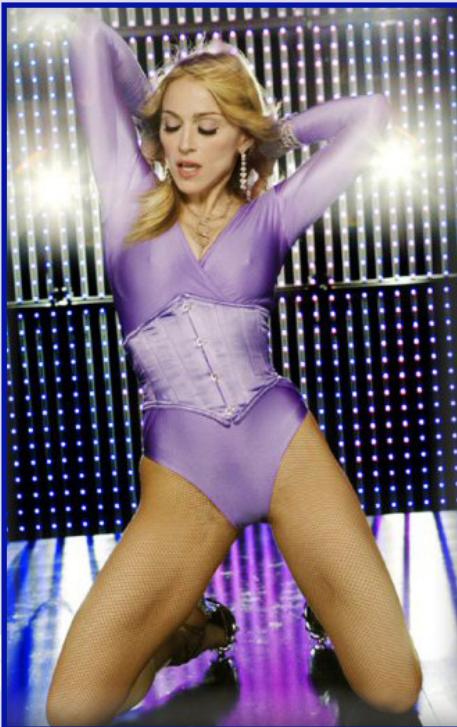
Polonski koji je prvi put osjetio slačak zarade tako što je gradio stanove za rublje, a prodavao ih za dolare, (alhemija ruske tranzicije), nagradio je vaterpolo selekciju Crne Gore sa 150 000 eura.

Prije mjesec dana oko Svetog Nikole tišinu su parali gojni gliseri sa šećicima za volanima. Opet Miraksova parola "Nemoguće postaje moguće", kao izšla iz Peljevinove "Generacije P". Brutalna neinventivnost, moćna redukcija stila koji nije potreban kada imate mesijansku ulogu i kesu.

Najveći mistik među lokalnim partnerima, **Svetozar Marović** dično najavljuje Madonin koncert za septembar. **Madona**, stari prevezani simpatizer Demokratske partije socijalista (DPS), neće imati ništa protiv da joj u publici neko rasprostre partijsku zastavu kao što se to desilo na mitingu povodom nacionalnog vaterpolo trijumfa u Podgorici.

Komentariše poznati sportski novinar **Nebojša Šofranac**: "vidite tu južnoameričku atmosferu, opšte ludilo kod čuvene fontane". Eto, minuli mjesec je donio i spoznaju da je freško ozidana fontana već postala čuvena. Sve je u glavnom gradu "ekstra", "nevjerovatno", "vrh"... Totalni desant tajkunskih para nije zabišao ni urbani sleng u nastajanju.

Rečenu fontanu bi opet mogao

da iskoristi ne manje čuveni gradonačelnik **Mugoša** za jedan od pet najavljenih bazena koje će pokloniti glavnom gradu... Brdo para kovitla po Crnoj Gori, novo vrijeme donijelo je nove simbole i opštu jagmu da ih se domognete, ako obnašate neku važnu funkciju u partiji. Ni dva, ni tri, ni četiri – jedan, nego pet bazena!

Kao što je Marović plaketom za

Madona, stari prevezani simpatizer DPS-a, neće imati ništa protiv da joj u publici neko rasprostre partijsku zastavu kao što se to desilo na mitingu povodom nacionalnog vaterpolo trijumfa u Podgorici

mir pokušao da opeglja svoju ratnopoljudašku mladost, tako i Madonim koncerat treba da ga izdigne iznad onih dana kada su na budvanskim pločnicima cijukale "Zvezde granada". Peremo se.

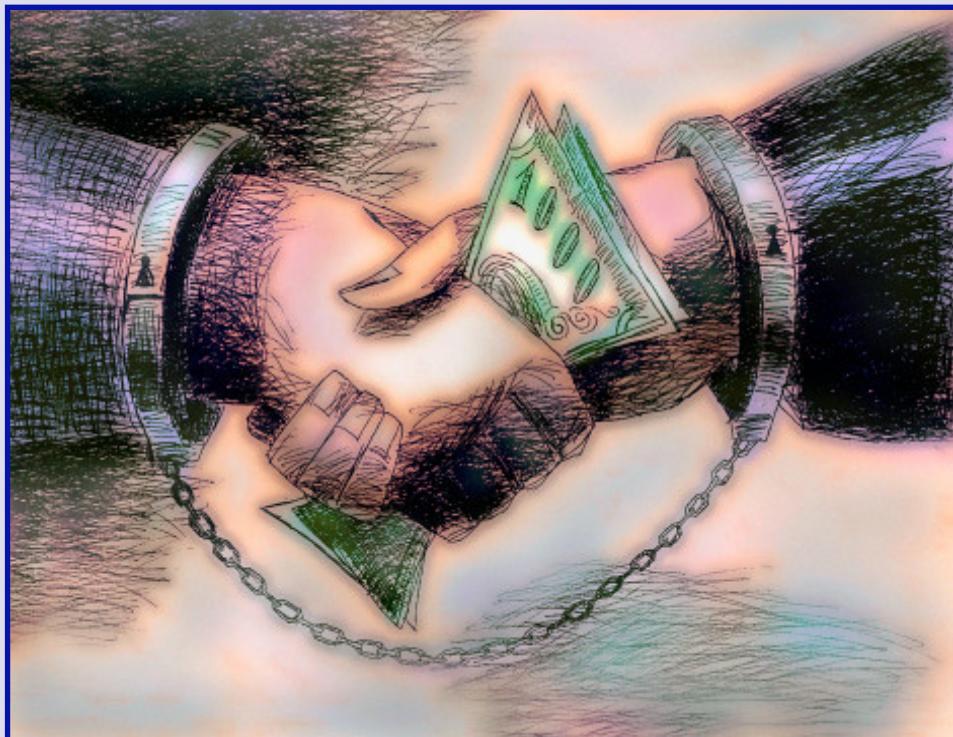
Crnogorskim fudbalskim reprezentativcima abodmene krasi sklučani golub, logo jedne nove banke na državnom dresu. Nije slučajno da se u reklamama Prve banke

Crne Gore bez izuzetka uvijek pomene da je "osnovana 1901. godine". Novcem se kupuje i kontinuitet, istorijska uloga i rođačelništvo. Marketing pobjeđuje. Football rules! – niko neće prestati da navija za državni tim zbog sponzora – "lopta je okrugla", "sve je relativno", "panta rei" "šut se s rogatim ne bije".. i tako dalje, do najdubljih zdenaca narodne mudrosti, uvijek spremne da opravlja zločin kakvim bećarskim diterambom.

Ti umilni zvuci vode do praznih opozicionih klupa, mahom uvijenih u korotu za Kosovom. Da muka bude nepregledna i beznađe dublje, najveća opoziciona grupa njivi osebujan osjećaj za ključne društvene probleme i brzinom jasno treba se ustremljuje ka problemima jedne susjedne države. Kosovske tirade Srpske liste najbolji su način da se ubije i posljednja trunka volje za boljim životom koji nam iz džepova otimaju dugoprste kumare. Samo da prođu vrućine pa će **Mandić Andrija** na čelo narodnog bunta. Uz njega su Kina, Indija i Rusija, izuzev Miraksa kojem ne smeta izdajnička priroda branko-

vićevskog režima.

U takvom odnosu snaga između vlasti i opozicije, sa tako komplementarnim startegijama, nije čudo da se sve više ljudi miri sa sudbinom da živi u jednoj divljoj, neurednoj, prljavoj i umišljenoj zoni interesa koji njega, "običnog građanina" nepogrešivo zaobilaze. Bez sumnje da se sve to vidi iz Brisela, koji vergla onu staru o

korupciji i manjku administrativnih kapaciteta. Čudno je da Evropska unija nije primijetila da u pojedinim sferama u Crnoj Gori postoji i višak sposobnih, što je za pohvalu. Tako se za mjesto čelnika Nacionalnog savjeta za integracije takmiče dva kapaciteta: **Milić** i **Medojević** i izvrgavaju ruglu instituciju prije nego je i čestito osnovana. Dok se oni svađaju DPS pisari oštре pera i sprdaju se kao da gledaju borbu kokota. Onda se legalistički umiješa i predsjednik Skupštine, povratnik iz navijačkog transa. Niko nije veća istorijska ličnost od **Krivotkapića**. On je svjesan svog veličanstvenog doprinosa obnovi nezavisnosti. On je znao da će vaterpolisti da pobijede. On zna da Skupštinu treba preseliti na Cetinje. On drži ruku na srcu kada svira himna i vjerovatno u tajnosti piše nešto za kožni povez, kakve memoare sa primjesama putopisa... On "već progovara iz mrakova arhiva", što bi rekao D.K.

Rijetko će ko povjerovati da političari imaju pravu moć u rukama, pa glasač nepogriješivo bira partiju u kojoj je koncentrisana

najveća količina novca s početka teksta. Političke partije na vlasti samo su servisi koji inostrani i domaći krupni kapital treba da upodobe domaćem zakonskom okviru, ili da omoguće da profit poteče mimo procedure i pisanog slova, onako domaćinski, u ime narodne polze. Otud partije i ne regrutuju velike kreativce, jer im nijesu potrebni. Trebaju im dobri

Čudno je da EU nije primijetila da u pojedinim sferama u Crnoj Gori postoji i višak sposobnih, što je za pohvalu. Tako se za mjesto čelnika Nacionalnog savjeta za integracije takmiče dva kapaciteta: Milić i Medojević i izvrgavaju ruglu instituciju prije nego je i čestito osnovana. Dok se oni svađaju, DPS pisari oštре pera i sprdaju se kao da gledaju borbu kokota

bankari, reketaši, pokatkad i dobri govornici, ali nikako ljudi kadri da razviju i unaprijede sistem manjinskog terora. Učmalost i socrealizam raznih opštinskih odbora kojima sam imao privilegiju da prisustvujem od Kolašina do Bara, što se zahuktavaju kod tačke razno kad treba zaposliti kakvog brata od strica – sve je to prijeko potrebno da bi se mašina podmazivala korupcijom i sitnim lopovlucima bez kojih ni ovi krupni ne bi mogli da pro-

laze. U zemlju sa takvim načinom raspodjele političke moći i odlučivanja, dakle, zagazio je Sergej Polonski, član malog kabineta **Vladimira Putina**. I to se iz Brisela vidi. Neformalno će vam preko kapućina reći da je Crna Gora već postala ruska gubernija i opasno vezala svoju budućnost za odnose Moskve i Unije.

Tu stvari postaju zamršene i jednostavne. "Zapadni faktor" nije naivan i tancuje sa **Đukanovićem** i to sve osvijedočeni demokratski krem poput **Berlusconija** ili **Solane**.

Imamo i medije da nam pokazu kako je Crna Gora ključna tačka, geostrateški dragulj koji će skupo prodati sjaj NATO-u da bi jadni i napačeni narod mogao da jede tri obroka dnevno, puta sedam dana.

Idiličnu sliku napretka ovog ljeta pomalo kvare poluprazne plaže i manjak turista voljnih da ljetuju pod dizaličnim lampionima, uz zvuk mješalice za beton ili na ušću kanalizacije u šušanjsku plažu. Turistički biser nije omanuo, nego mi pucamo na elitne goste, kažu oni što naplaćuju 2 eura ležaljku i sunčobran. Dobra strategija da

otjeraš Kosovare i Srbe, ali problem je što je i broj ruskih gostiju u opadanju.

Ideološko veličanje Crne Gore kao najljepše zemlje na svijetu toliko je omamilo pastvu na primorju da su mnogi podigli kredite i ozidali apartmane koji sada zjape prazni do sredine jula. čekaju implementaciju.

Autor je novinar dnevnog lista "Vijesti"

ZAŠTO ŽELIM DA BUDEM GRAĐANIN EU

Možemo li se popeti na tron vlastitih mogućnosti?

Geopolitičkom smislu, svaka teritorija na svijetu je tokom svoje istorije bila pre-

Piše: Marko Otašević

dmet što integracionih, što dezintegracionih fluktacija. Sjedinjene američke države (SAD) su, primjera radi, nastale 1776. godine deklaracijom 13 britanskih kolonija putem koje su one utrle put svojoj slobodi i nezavisnosti od britanske krune. Njemačka je do svog današnjeg republikanskog uređenja prošla kroz niz integrativnih procesa i kroz postojanje tri Rajha, od kojih je zadnji bio i ostao najozloglašeniji u ljudskoj istoriji. Ne treba zaobići ni zemlje koje su doživjele dezintegraciju svoje teritorije spletom političkih i istorijskih okolnosti – SSSR, čehoslovačka, SFRJ i mnoge druge.

Crna Gora je i sama mnogo puta bila, što svojom, što tuđom voljom, u poziciji da bude integrisana u razne oblike državnih tvorevina, ali i dezintegrirana iz njih sve do konačnog uobličavanja državno-pravnog statusa

Može li se crnogorski mentalitet korigovati na bolje? Može, itekako da može. Sve što je potrebno je minimalan napor svakog pojedinca

na referendumu maja 2006. godine. Nakon dugog perioda političkih previranja i nedefinisanog statusa, naša država se u potpunosti okreće Evropi i to zvaničnim dokumentom. Naime, Skupština Crne Gore na sjednici

održanoj 8. juna 2005. godine usvaja Deklaraciju o pridruživanju Crne Gore EU. Ovim aktom država na sebe preuzima, a građanima delegira obavezu ozbiljnih reformi sistema i to u pravnom, ekonomskom, socijalnom i svakom drugom smislu.

Put je trasiran. Prošlo je nešto više od tri godine u kojima se uradilo puno toga. Građani Crne Gore su sastavni dio navedenog procesa. Među njima sam i ja. Na meni je da se ukrčam u voz za Evropu (sjetih se stiha u kojem se pominje idealizovani "voz za sreću") jer drugog puta nema. Možda i ima?

Ima, naravno. To je put koji predlažu euroskeptici. Ja ih, do sad, nije-

Čitao sam o stavovima euroskeptika iz Francuske, Velike Britanije i Norveške. Većina tih argumenata je na mjestu. Francuzi strahuju od emigranata, Britanci ne daju valutu, dok se Norvežani teško odriču zaliha prirodnog gasa. Narodni mislilac bi rekao: "Može im ga biti!". Ovdje i u ovom trenutku se postavlja pitanje, može li ga biti Crnoj Gori i njenim građanima?

sam sreć mnogo u sredini u kojoj živim i ne poznajem dovoljno njihovu argumentaciju. čitao sam o stavovima euroskeptika iz Francuske, Velike Britanije i Norveške. Ovi argumenti su u srži bazirani na njihovim specifičnostima – političkim, geografskim, ekonomskim, istorijskim itd. I

većina tih argumenata je na mjestu. Francuzi strahuju od emigranata, Britanci ne daju valutu i uporno potenciraju svoj identitet i istorijsku ulogu, dok se Norvežani teško odriču zaliha prirodnog gasa i ribnog bogatst-

va svog priobalnog područja. Narodni mislilac bi rekao: "Može im ga biti!". Ovdje i u ovom trenutku se postavlja pitanje, može li ga biti Crnoj Gori i njenim građanima? Da li smo dovoljni sami sebi na površini od nekih 14,000 kvadratnih kilometara i sa oko 685,000 stanovnika?

Razmišljajući racionalno, neophodno je napraviti klasičnu cost & benefit analizu i doći do željenih rezultata. Zbog ograničenosti izlaganja, to ovoga puta neće biti izvodljivo, ali takve studije u ovom ili onom obliku već postoje i zainteresovani se mogu upoznati sa njima.

Za ovu priliku sam zavirio u dostignuća društvenih i prirodnih

Čitao sam o stavovima euroskeptika iz Francuske, Velike Britanije i Norveške. Većina tih argumenata je na mjestu. Francuzi strahuju od emigranata, Britanci ne daju valutu, dok se Norvežani teško odriču zaliha prirodnog gasa. Narodni mislilac bi rekao: "Može im ga biti!". Ovdje i u ovom trenutku se postavlja pitanje, može li ga biti Crnoj Gori i njenim građanima?

nauka i njihovih velikih mislilaca.

U fizici se pod zatvorenim sistemom podrazumijeva sistem koji sa svojom okolinom ne razmjenjuje masu, energiju niti toplotu, tj. ne razmjenjuje ama baš ništa.

U ekonomiji su se zatvoreni sistemi pokazali kao neuspješni i neodrživi na duži rok. Veliki ekonomista i čuveni engleski klasičar David Ricardo (1772. – 1823.) je na svojoj teoriji komparativnih prednosti dokazao zašto je otvoreni sistem trgovine bolji od zatvorenog za obje zemlje učesnice.

Psihologija, biologija i antropologija nam pružaju uvjerljive dokaze da čovjek ne može da funkcioniše kao zatvorena jedinka. Pošto i društvo funkcioniše na

postulatima živog organizma, tako se i većina zakona sa mikro nivoa tj. nivoa pojedinca može prenijeti, prvo na mezo nivo (nivo države), pa onda i na makro nivo ili nivo integracije sa relevantnim međunarodnim subjektima.

Bez želje da negiram dio populacije koji je protiv procesa integracija u EU, navešću još nekoliko argumenata koji idu u prilog mom pozitivnom stavu u vezi sa ovim pitanjem.

Svjedok sam da se kao nacija, u ovom trenutku ne možemo pohvaliti zavidnim nivoom temeljnih civilizacijskih vrijednosti. Na što ovdje konkretno mislim? Mislim na norme ponašanja, kulturni spektar funkcionalisanja, toleranciju prema drugom i drugaćijem, poštovanje osnovnih načela demokratije, njegovanje civilizacijski važnih dostignuća dijaloga, uvažavanje ljudskih prava i sl.

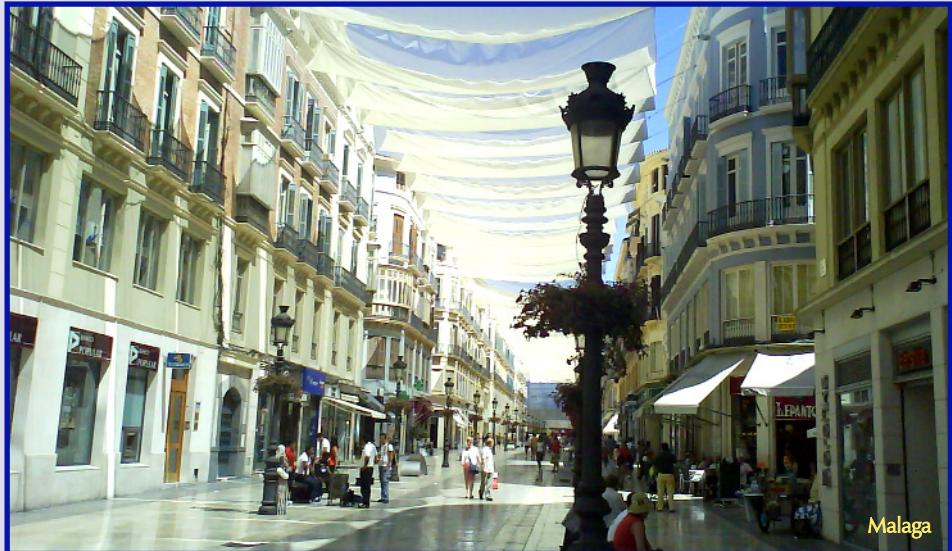
U domenu navedenih segmenata društvenog života, u ovom trenutku, daleko smo od glavnih tokova civilizacije. Oponenti ovakvog stava će brzinom svjetlosti lansirati prema meni

Na sportski tron Evrope smo se popeli i na krilima rada, kvaliteta, pravih ljudskih i civilizacijskih vrijednosti i to u srcu važnog šrafa zajednice kojoj težimo – u Španiji! Pa zašto to isto ne bi uradili po pitanju suštinskih životnih dometa

argument da ima i gorih primjera od nas. Vjerovatno će moju pažnju usmjeriti ka Bliskom istoku. Slažem se da je u tom i još nekim djelovima svijeta situacija nemjerljivo lošija, ali kao što za sebe želim bolje od postojećeg, tako nedvosmisleno želim bolje i zajednici u kojoj živim.

Naredno pitanje se odnosi na tako često (ne)pominjani crnogorski mentalitet. Može li se korigovati na bolje? Može, itekako da može. Sve što je potrebno je minimalan napor svakog pojedinca u Crnoj Gori u tom pravcu.

Prije neki dan sam prisustvovao potencijalnom metodu "prevaspitavanja" mentaliteta. Događaj se odigrao u jednom cetinjskom predgrađu. Mladić od petnaestak godina je, znajući da mu ne prijete nikakve sankcije, ostavio plastičnu kesu otpadaka na nekoliko metara od kontejnera jer je bilo lijen

Malaga

(čitaj: nema izgrađenu ekološku svijest niti kućno vaspitanje) da pređe još nekoliko metara. Komentar gospode, koja se našla u blizini, upućen mladom prestupniku je bio: "Da te ima sad ko izbit' ili kaznit' po džepu ne bi nikad više pomislio na tako nešto!". Ostatak njenog komentara će zadržati za sebe jer ne priliči kontekstu redova koje ispisujem. Epilog ovog kratkog primjera

žman i kulturno nasljeđe postati i opstati kao mali, ali bitan i ponosan dio porodice evropskih naroda.

Konačna bujica kontra argumenata mom proaktivnom stavu o Evropi tiče se samog opstanka EU. Što ako, u međuvremenu, dođe do dezintegracije EU zbog njenih unutrašnjih institucionalnih problema? Kakve će to posljedice imati po našu državu? Crna Gora će ostati de je vazda i bila i nastaviti svojim putem, ma kakav on bio. Trudićemo se da bude najbolji mogući.

Ovaj kratki osvrt, ne želeteći da serviram konačne istine, završavam pitanjem: Možemo li se popeti na tron vlastitih mogućnosti? Umjesto odgovora, slijedi konstatacija: na sportski tron Evrope smo se i popeli na krilima rada, kvaliteta, pravih ljudskih i civilizacijskih vrijednosti i to u srcu važnog šrafa zajednice kojoj težimo – u Španiji! Pa zašto ne bi to isto uradili po pitanju suštinskih životnih dometa, koristeći se svojim najvećim mogućnostima kao svojevrsnom perjanicom razvoja i napretka.

Zbog svega navedenog želim da budem građanin Evrope. I to će vrlo brzo i biti!!!

Prvi korak na tom putu je taj što se lično već tako osjećam i to po davno...

Autor je polaznik VI generacije Škole evropskih integracija, student postdiplomskih studija i demonstrator na Ekonomskom fakultetu u Podgorici

Zakonom zaštićena pozadina

Ukoliko neko dobaci u kancelariji koleginici da ima dobru pozadinu – može da uslijedi tužba, a zatim i odšteta od oko 5, 000 eura.

To je predviđeno novim propisima u Hrvatskoj koji bi trebalo da štite rodnu ravnopravnost.

Od 15. jula 2008., tako, žene se više ne smiju pitati planiraju li djecu, za isti posao moraju biti plaćene jednakо kao muškarci, u Saboru će morati da ih bude 40%, a djeca više neće učiti iz udžbenika punih stereotipa, poput onoga gdje majka sa viklerima na glavi kuva ručak...

Početkom 2009. u Hrvatskoj više niko neće smjeti da kaže ni da ste debeli ni da ste ružni.

"Svakako je traumatično još jednom proživljavati ono što jednom već proživio – a naše je pravosuđe doista jako sporo i neosjetljivo na takve oblike ponašanja", kaže **Ružica Kišur-Črlenec**, sekretarka Udruženja mobing.

Ružica se u to sama uvjerila – šef joj je dao otkaz jer je trudna i vuče se, kako je rekao – kao krepana mačka. Ona je pokrenula spor koji, prema rečima Ružice Kišur-Črlenec, traje od 2003. godine.

Voćem protiv gojaznosti

Daci u evropskim školama uskoro bi trebali da dobiju besplatne porcije voća i povrća kako bi se smanjio broj gojazne djece.

Za 22 miliona djece u 27 članica EU se smatra da su gojazni, dok se 5 miliona smatra pregojaznim.

Prema predlogu Evropske komisije koji će razmatrati Savjet EU i Evropski parlament, svježe voće i povrće u vrijednosti od 90 miliona eura biće plaćeno iz budžeta EU, a još toliko novca dužne su da obezbijede članice Unije.

"Najvažnije je da se djeci usade dobre navike, kako bi ih koristili kroz život", izjavila je komesar EU za poljoprivredu i ruralni razvoj **Mariann Fischer Boel**.

Više cijene, manje pušača

Akcize na cigarete trebalo bi da budu povećane kako bi odražavale inflaciju, dovele u ravnopravan položaj sve zemlje EU i odgovorile još više građana od pušenja, prijedlog je Evropske komisije o kojem treba da se izjasni Savjet EU.

Potrošnja cigareta u 27-članoj EU pala je za 10% između 2002. i 2006. godine, dok su akcize u prosjeku porasle za 33%.

"Kako bi se podstakao sličan pad u potrošnji tokom idućih pet godina, poželjno bi bilo daljnje povećanje akciza", ističu u Komisiji.

Referendum o nuklearci

Parlament Litvanije je većinom glasova podržao održavanje neobavezujućeg referenduma o produženju rada nuklearne elektrane "Ignalina" iz sovjetske ere, uprkos obećanju EU da će to postrojenje biti ugašeno 2009. godine.

Prvi reaktor nuklearne elektrane "Ignalina", koja je istog tipa kao i ukrajinska nuklearka "Černobil", koja je 1986. pretrpjela razornu eksploziju, ugašen je krajem 2004. godine.

U planu je da preostali reaktor litvanske nuklearke bude ugašen krajem sljedeće godine, kako je dogovoren tokom pregovora o pristupu te zemlje EU.

Bolje homoseksualac, nego starac

Sa gej parade

Većina građana Evropske unije (EU) više bi voljela da njihov lider bude homoseksualac, nego da ga smatraju suviše starim.

Prema istraživanju javnog mnjenja koje je na uzorku od 27,000 građana EU sproveo Eurobarometar, samo 17%

njih ne bi imalo ništa protiv lidera koji ima više od 75 godina. Čak 36% stanovnika zemalja EU prije bi prihvatio predsjednika homoseksualca ili predstavnika manjina i drugačije vjeroispovesti (26% i 30%).

Pored toga što ne bi voljeli starijeg predsjednika, građani EU nijesu ni za lidere mlade od 30 godina, s obzirom da je tek svaki četvrti rekao da mu suviše mlađi lider ne bi smetao.

Od trenutnih lidera članica EU, granicu od 75 godina starosti premašuju samo **Karolos Papoulias** (79) iz Grčke, **Valdas Adamkus** (81) iz Litvanije i predstnik Italije **Giorgio Napolitano** (83), dok nijedan premijer evropskih zemalja nije stariji od 75 godina.

Živ nećeš u parlament!

Albanski premijer **Sali Berisha** prijetio je poslaniku opozicione Socijalističke partije Albanije **Taulantu Balu** da će ga ubiti, piše dnevnik Tema.

Prilikom razmatranja rebalansa budžeta, Bala je oštrim i neprimjerenim replikama provocirao Berishu, koji mu je uzvratio još žećim replikama upućenim i na adresu majke tog poslanika.

Berisha je čak prijetio da će se

fizički obračunati sa socijalistom Balu, izjavivši "da se čitav neće vratiti u parlament" i "da će ga ubiti".

Balu je zabranjeno da učestvuje u radu sjednica parlamenta 15 dana zbog sukoba sa Berishom prilikom razmatranja rebalansa budžeta.

Uprkos nepristojnom jeziku koji ne priliči premijeru, za Berishu nije bilo posljedica, navodi dnevnik.

PREMA ISTRAŽIVANJU CENTRA ZA MONITORING (CEMI), GRAĐANI NEMAJU JASNU SLIKU O EVROATLANSKIM INTEGRACIJAMA

Bez dileme za Evropu, vide korist od članstva u NATO

Građani Crne Gore nedovoljno kvalitetno su informisani o NATO savezu i procesu pri-druživanja Crne Gore toj organizaciji, osnovni je zaključak istraživanja javnog mnjenja koje je krajem maja sproveo PR centar za potrebe Centra za monitoring (CEMI) metodom telefonske ankete na uzorku od 1,020 građana.

Prema tom istraživanju, građani sa neznatnom većinom od 51% smatraju da bi eventualno članstvo u NATO savezu koristilo Crnoj Gori.

U potpunosti ili djelimično se slaže 45% građana sa tezom da Crna Gora treba da teži punopravnom članstvu u NATO-u, dok je 31% djelimično ili protiv toga. Čak 23% građana nema stav po ovom pitanju.

Kada je u pitanju povjerenje prema NATO savezu ono je podijeljeno na one koje imaju u potpunosti ili gotovo u potpunosti povjerenje (36%) u odnosu na one koji gotovo da nemaju ili u potpunosti nemaju povjerenja (35%).

Najveći procenat ispitanika – 48 odgovarilo je da je razlog zašto

Crna Gora ne treba da ide u NATO bombardovanje SR Jugoslavije 1999. godine. Slijedi uticaj politike SAD-a u procentu od 36 i trenutni status Kosova u procentu od 18, dok 13% smatra da ne treba težiti NATO-u zbog bezbjedonosnih razloga, odnosno 13% zbog bojazni da će to previše koštati Crnu Goru.

Mnogo jasnija situacija je kada je u pitanju proces pridruživanja Crne Gore Evropskoj uniji (EU). Ovaj proces veoma pozitivno doživljava čak 73% građana koji se u potpunosti slažu da Crna Gora treba težiti punopravnom članstvu EU. Samo 5% je djelimično ili u potpnosti protiv i samo 8% ispitanika nema jasan stav.

Većina građana smatra da su sukobi u Crnoj Gori nemogući ili gotovo nemogući – 83%, dok 68% ispitanika smatra da Crna Gora u slučaju sukoba ne može samostalno

odbraniti svoju teritoriju.

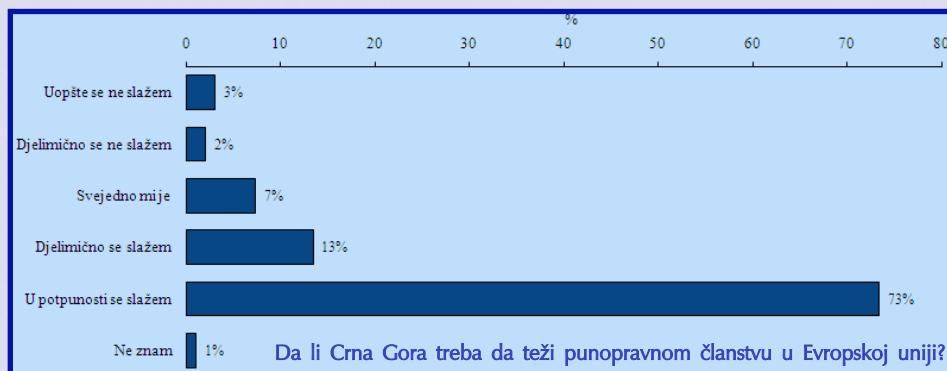
Dalje, većina građana smatra da Crnoj Gori u zanemarljivoj mjeri prijeti ili uopšte ne prijeti opasnost od terorizma – 80%.

Prema rezultatima istraživanja, samo 4% građana odgovara da ima jako dobar nivo informisanosti o NATO savezu. Njih 46% smatra da se njihov nivo informisanosti o NATO savezu može smatrati dobrim, čime se dobija podjednak broj onih koji smatraju da imaju dobar, odnosno jako dobar, i loš (37%) kao i jako loš (13%) nivo informisanosti.

Tokom ankete 37% građana je odgovorilo da ne zna koje su zemlje regiona članice NATO-a, 44% je znalo da je Slovenija članica NATO-a, 21% je potvrđno odgovorilo za Bugarsku. Samo 16% je znalo da je i Rumunija članica NATO, koliko je i smatralo da je Hrvatska članica saveza (koja to još uvijek nije).

Vlada (46%) sa Ministarstvom odbrane (15%), po mišljenju građana, treba prvenstveno da pruži informacije o savezu, dok 30% smatra da to treba da čine mediji. Prema percepciji građana Vlada (57%) i političke partije (21%) najviše govore o pridruživanju Crne Gore NATO-u, dok se u govoru "mediji"javljaju u učestalosti od 10%.

Građani uglavnom nijesu zadovoljni nivoom informisani o radu Ministarstva odbrane – 57%.

PREMA ISTRAŽIVANJU CEDEMA-A OGROMNA VEĆINA GRAĐANA I DALJE PODRŽAVA ČLANSTVO U EU, ALI:

Raste procenat euroskeptika

Članstvo Crne Gore u Evropskoj uniji (EU) podržava 70, 8% građana Crne Gore, pokazalo je posljednje, junsko, istraživanje političkog javnog mnjenja koje je sproveo Centar za demokratiju i ljudska prava (CEDEM).

U odnosu na ranija CEDEM-ova istraživanjima taj procenat podrške je manji ili čak u blagom padu, iako je činjenica da je

izuzetno visok. Tako je u avgustu prije dvije godine 76, 5 % građana podržavao evropsku orijentaciju Crne Gore. U junu prošle godine taj postotak iznosio

je rekordnih 78, 3, da bi sljedeća dva ispitivanja bio između 72 i 73.

Istovremeno porastao je broj statističkih euroskeptika koji je prije dva ljeta bio 5, 6 %. Oko 9 % građana, tokom posljednje dvije ankete, bilo je protiv članstva Crne Gore u EU, dok je prema rezultatima posljednjeg istraživanja taj procenat 12, 1.

U junskom istraživanju 17, 1% ispitanika odgovorilo je da nema određeno mišljenje o pitanju članstva Crne Gore u EU, što je slično rezultatima anketa koje je CEDEM radio posljednje dvije godine.

Takođe, najviši procenat crnogorskih građana smatra da oslonac u spoljnoj politici treba tražiti u Evropskoj uniji.

Građani Crne Gore, prema CEDEM-u, ne bi izglasali ulazak u NATO savez da je eventualni referendum o tom pitanju održan u junu.

Tako se čak 46, 7% ispitanika izjasnilo protiv članstva u NATO savez, u odnosu na 26, 3 onih koji podržavaju zvanično opredjeljenje Vlade. O ovom pitanju nema određeno mišljenje 27% crnogorski građana.

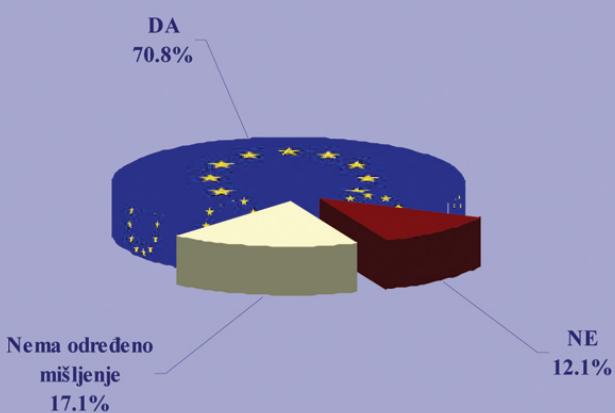
Time se, prema CEDEM-u, definitivno nastavlja pad popularnosti NATO-a. Procenat onih koji su bili protiv članstva u ovaj savez prije dva ljeta iznosio je 31, 4, a u prethodna dva istraživanja 40, 7, odnosno 44, 2.

V.Ž.

ČLANSTVO U EVROPSKOJ UNIJI

Stav	Period istraživanja					
	Avg '06.	Feb '07.	Jun '07.	Sep/okt '07.	Feb '08.	Jun '08.
DA	76.5	74.0	78.3	72.4	72.8	70.8
NE	5.6	8.4	6.5	9.4	9.2	12.1
Nema određeno mišljenje	17.9	17.6	15.2	18.2	18.0	17.1

ČLANSTVO U EVROPSKOJ UNIJI

KAKO JE TEKLO OSNIVANJE "UNIJE ZA MEDITERAN" I DA LI JE ONA PROBLEM
ZA EVROPSKU UNIJU

Prepreke na svakom koraku

Samit koji je u Parizu 13. jula 2008. okupio šefove država iz 43 zemlje Evropske unije (EU) i Mediterana, bio je mjesto osnivanja nove unije: Unije za Mediteran.

Cilj ove Unije, koju je inicirao francuski predsjednik **Nicolas Sarkozy**, čija je zemlja u ovom trenutku na čelu EU, nadgradnja je politike Unije, poznate kao "Proces iz Barselone", prema mediteranskim državama.

"Barselonski proces" imao je za cilj unaprijeđenje političke, privredne i kulturne saradnje, podršku političkim i ekonomskim reformama u regionu i formiranje mediteranske zone slobodne trgovine do 2010.

Osnivanje Unije nije išlo glatko. Početna ideja francuskog predsjednika je pretrpjela niz izmjena da bi dobila važnu podršku partnera iz EU. Sarkozy je prvo tražio da svih 27 članica EU obezbijede finansijska sredstva, ali nije predvidio njihovo učešće u radu Unije. Takav pristup izazvao je neslaganje ostalih članica EU, u prvom redu Njemačke, koja je najveći donator pomoći zemljama Mediterana kroz "Barselonski proces"

Međutim, realizaciju ovog sporazuma spriječio je neuspjeh u rješavanju arapsko–izraelskog sukoba. Takođe, autoritarne vlasti na jugu Mediterana nijesu pokazale interes za političke i ekonomske reforme i izbjegavali su bližu saradnju, iako je EU u okviru "Barselonskog procesa" uložila više od 16 milijardi dolara u zemlje Mediterana.

Osim saradnje na konkretnim projektima usmjerenim ka ekonomskim i socijalnim reformama zemalja Mediterana, Unija bi trebalo da pruži i aktivnu pomoć u

uspostavljanju mira na srednjem istoku i cijelom regionu Mediterana. Za Sarkozyja i **Mubaraku**, egiptskog predsjednika, koji je kopredsjedavao samitom u Parizu, mir je vitalan za ekonomski i socijalni razvoj regiona.

Mediteranske unije koja bi okupljala 12 mediteranskih zemalja sa Francuskom kao predvodnicom, te novim institucionalnim okvirom kroz koji bi se odvijao njen rad. Prvi problemi nastali su po pitanju finansiranja Unije. Naime, Sarkozy je tražio da svih 27 članica EU obezbijede finansijska sredstva, ali nije predvidio njihovo učešće u radu Unije. Takav pristup izazvao je neslaganje ostalih članica EU, u prvom redu Njemačke, koja je najveći donator pomoći zemljama Mediterana kroz "Barselonski proces". Njemačka savezna kancelarka **Angela Merkel** poručila je tada Sarkozyju da njena zemlja ne želi biti pasivni posmatrač mediteranskih aktivnosti samo zbog činjenice da nema izlaz na Mediteran.

Merkel je izvornu francusku ideju o stvaranju Mediteranske unije smatrala projektom koji će uvesti podjele unutar EU, jer bi takva unija zemljama mediteranskog regiona, uključujući bivše francuske sjevernoafričke kolonije, nudila evropske fondove, dok bi istovremeno nemediteranske zemlje

Unija za Mediteran okuplja 27 država članica EU, 12 mediteranskih država članica tzv. "Barselonskog procesa" i četiri države Balkana koje se graniče sa Medite-

Turska je na samom početku izrazila veliko protivljenje osnivanju Mediteranske unije strahujući njenom ulasku u EU

ranom, među kojima i Crnu Goru.

Osnivanje Unije nije išlo glatko. Početna ideja francuskog predsjednika je pretrpjela niz izmjena da bi dobila važnu podršku partnera iz EU. Zamisao je bila osnivanje

Unije, poput Njemačke, stajale po strani. Njemačka kancelarka je izjavila da bi odvojena saradnja pojedinih zemalja EU sa pristupima fondovima EU mogla dovesti do „korozije EU u njenom jezgru“.

FUNKCIONISANJE PO UZORU NA EU

Prema tekstu Zajedničke deklaracije „Barselonski proces: Unija za Mediteran“ predstavlja multilateralno partnerstvo s ciljem jačanja potencijala za regionalnu integraciju i povezivanje zemalja mediteranskog regiona.

Sarkozy je najavio da će se saradnja odvijati na šest konkretnih područja. To su čišćenje Sredozemnog mora s ambicioznim ciljem da ono postane "najčistijim morem na svijetu", uređenje morskih puteva kako bi se manje rizičnog tereta transportovalo cestama, zaštita od prirodnih katastrofa, planiranje izgradnje postrojenja za prikupljanje solarne energije, stvaranje euromediterranskog univerziteta i podsticanje razvoja privrede u regionu.

Po uzoru na Evropsku uniju, i na čelu Unije za Mediteran će se svakih šest mjeseci smjenjivati predsjedavajuće zemlje. Uveden je i sistem kopredsjedavanja Unijom. Jedan kopredsjedavajući biće sa strane EU, a drugi sa strane mediteranskih država. Samiti lidera zemalja Unije održavaće se svakih dvije godine. Predviđeno je da samiti budu mjesto donošenja političkih deklaracija i izbora konkretnih regionalnih projekata koje treba pokrenuti. Ministri inostranih poslova sastajaće se jednom godišnje da bi pratili napredak u sprovodenju zaključaka samita. Unija će imati Sekretarijat i Zajednički stalni odbor koji će biti smješten u Briselu. U prvoj polovini godine postojanja Unije za Mediteran predsjedavajuće zemlje biće Francuska i Egipt. Na samitu Unije u novemburu odlučiće se o tehničkim pitanjima funkcionisanja Unije, kao i o tome gdje će biti sjedište njenog Sekretarijata.

Isto tako, Merkel je naglasila je da su problemi ilegalne imigracije iz zemalja Mediterana, problem energetskog deficit-a, terorizma i zaštite životne sredine, problemi svih članica EU a ne samo Francuske. Zato je u njihovom interesu da budu aktivni sudionici u novom projektu saradnje sa zemljama Mediterana.

I pored dosadašnjeg realnog neuspjeha "Barselonskog procesa", EU ga i dalje smatra osnovom svoje mediteranske politike. Stoga je mišljenje analitičara bilo da bi Mediteranska unija, posebno onakva kakvu predlaže Sarkozy, mogla da duplira institucije i da oslabi

da pomenuta pitanja riješava putem sopstvenih institucija i mehanizama. Kritičari ove Sarkozyjeve ideje smatrali su da je ona prilično besmisleno i neracionalno rješenje, te da kao takva ne može biti prihvatljiva za zemlje EU.

Pod pritiscima kritičara, Sarkozy je morao da popusti i koriguje svoj prvobitno zamislen plan. Projekt se sada službeno zove "Barselonski proces: Unija za Mediteran", i svih 27 zemalja može pristupiti tom klubu, bez obzira imale one pristup Mediteranu ili ne. Odluka je da se rad Unije za Mediteran podrži ostatkom sretstava

Procjene su da je od 1995. do 2007. kroz "Barselonski proces" u mediteranske zemlje uloženo više od 16 milijardi eura, a tokom sljedećih šest godina planira se ulaganje od još 9 milijardi

ustanovljene mehanizme EU prema ovim državama u trgovinskoj politici, imigraciji, politici, pravosuđu, unutrašnjim poslovima. Sarkozy je, naime, smatrao da "Barselonski proces" nije dao rezultate pa je predložio da Mediteranska unija bude poseban činilac, nezavisan od EU, i

koja su bila namijenjena za realizaciju "Barselonskog procesa". Za sada se ne razmišlja o novim fondovima. Dodatna finansiranja za Uniju će biti omogućena kroz sradnju sa privrednim preduzećima, kroz bilateralnu saradnju i sl. Procjene su da je od 1995. do

2007, kroz "Barselonski proces", u mediteranske zemlje uloženo više od 16 milijardi eura, a tokom sljedećih šest godina planira se ulaganje od još 9 milijardi.

Zabrinutost oko formiranja Unije bila je najprisutnija u Turskoj. Turska je na samom početku izražala veliko protivljenje osnivanju Mediteranske unije strahujući da ona predstavlja alternativu njenom ulasku u EU.

Francuska je inače jedan od najsnažnijih protivnika ulaska Turske u EU. Sarkozyjev prijedlog je da bi odnosi Turske i EU trebalo da budu uređeni kroz model privilegovanog partnerstva, sa čim se slaže i Njemačka. Turska je, uoči samita, pokazala znake oklijevanja. No, na kraju je ipak odlučila da učestvuje uslijed promjene plana djelovanja Mediteranske unije u Uniju za Mediteran, te nakon što je Francuska dala garancije da neće blokirati pregovore koje Turska vodi sa EU i uvjeravanja kako Mediteranska unija nije zamjena za članstvo Turske u EU.

Ideja francuskog predsjednika doživjela je snažne kritike i unutar zemlje. Ugledna francuska politikološkinja iz Pariza **Sylvie Goulard** kaže da koncept zajednice mediteranskih država predsjednika Srakozija neće biti djelotvoran jer ne služi onima kojima bi zapravo trebalo da služi – građanima tih država. "Glavni je problem da zemlje iz regije uopšte ne komuniciraju međusobno. Maroko, Alžir, Tunis... za razliku od sredine prošlog vijeka, te zemlje više ne dijele iste vrijednosti. Illuzija je da će saradnja njihovih vlada modernizovati društveni poredak u tim državama. Mi bismo se više moralni posvetiti izgradnji civilnih društava u njima, i pri tome na terenu nastupati s uvjerenjem, a ne arogantno!".

Priredio: Petar ĐUKANOVIĆ

VODIČ ZA RAZUMIJEVANJE POJMOVA I KOVANICA KOJIMA NAJČEŠĆE BARATAJU SAMO ONI KOJI SE PROFESIONALNO BAVE INTEGRACIJOM U EU

Eurožargon

U institucijama Evropske unije (EU) i u medijima koji se bave poslovima EU često se koriste tzv. "eurožargon" – riječi i izrazi koje samo oni razumiju. Eurožargon nerijetko može biti vrlo zbumnujući za širu javnost, pa je to i razlog da ga približimo onima koji još nijesu ovladali njime.

Šengen prostor, zemlje Šengena / Schengen land, the Schengen countries: šengenskim sporazumom, koji je prvi put potpisana 1985. godine, stvoren je savez između određenih zemalja članica EU (Belgije, Francuske, Luksemburga, Holandije i Njemačke) koje su njime uklonile sve granične kontrole na kopnu, moru i na aerodromima kako bi pospeješile slobodu kretanja, te stvorile zajedničku viznu politiku. Tim je sporazumom stvoren prostor bez unutrašnjih granica ili šengenski prostor (Schengen je ime grada u Luksemburgu u kojem je sporazum potpisana). Sporazum ima dva osnovna cilja – jačanje granične kontrole radi jačanja unutrašnje sigurnosti država članica i podizanje efikasnosti nadzora na spoljašnjim granicama radi bržeg kretanja građana i roba između EU i trećih država. Vremenom je šengenski prostor uključio skoro sve zemlje EU, te Island i Norvešku. Trenutno članice Šengena nijesu samo: Velika Britanija, Irska, Malta, Rumunija i Bugarska. Sporazum je postao sastavnim dijelom Ugovora o EU. Za putovanje unutar šengenskog prostora, ako ste državljanin jedne od zemalja potpisnika, neće vam trebati viza. Ukoliko imate vizu koja omogućuje ulazak u jednu od zemalja potpisnika, moći ćete slobodno da se krećete cijelim prostorom Šengena.

Socijalni dijalog / Social dialogue: Socijalni dijalog je termin koji se koristi za opisivanje procedure zajedničkih savjetovanja u koje su uključeni socijalni partneri (vidjeti dolje) kao i raprave između socijalnih partnera i institucija EU.

Socijalni partneri / Social partners: Izraz predstavlja dvije strane koje učestvuju u radnom procesu, odnosno poslodavce i radnike. Na nivou Unije njih predstavljaju tri najvažnije organizacije:

- Evropska konfederacija sindikata (European Trade Union Confederation – ETUC), koja predstavlja radnike,
- Unija industrija Evropske zajednice (Union of Industries of the European Community – UNICE), koja predstavlja poslodavce iz privatnog sektora,
- Evropski centar za javno preduzetništvo (European Centre for Public Enterprise CEEP) koji predstavlja poslodavce iz javnog sektora.

Evropska komisija se mora posavjetovati s raznim socijalnim partnerima kad namjerava predložiti zakonodavstvo koje se tiče socijalnog statusa ili zapošljavanja.

Učesnik / Stakeholder: Svaka osoba ili organizacija zainteresovana za donošenje zakonodavstva ili osoba na koju se odnosi zakonodavstvo ili politike EU naziva se "stakeholder" ili učesnik procesa. Evropska komisija konsultuje velik broj učesnika u zakonodavnom procesu prije nego pristupi izglasavanju novih zakonskih odredaba ili politika.

NEVLADINE ORGANIZACIJE
U EVROPSKOJ UNIJI

ŽENE U RAZVOJU EVROPE – WIDE

WIDE je panevropska organizacija koja okuplja ženske nevladine organizacije, specijalistkinje za pitanja rodne ravnopravnosti i aktivistkinje u borbi za ženska ljudska prava.

Moto organizacije WIDE je borba za svijet koji se temelji na rodnoj ravnopravnosti i socijalnoj pravdi, koji omogućava ravnopravnost u pristupu resursima i mogućnostima u svim oblastima političkog, socijalnog i ekonomskog života. Svojim aktivnostima WIDE želi da zaustavi feminizaciju siromaštva koja je danas globalni fenomen, te da pokuša doprinijeti unaprijeđenju zaštite ženskih ljudskih prava.

Misija im je da artikulišu i afirmišu princip rodne ravnopravnosti kroz publikovanje istraživanja, diseminaciju informacija, ekonomsko osnaživanje žena, izgradnju kapaciteta, javno zastupanje, umrežavanje sa sličnim organizacijama, kao i kroz aktivnosti organizovanja konferencija i seminaru.

WIDE radi i na snaženju kontakata i umrežavanju sa drugim ženskim NVO-ima u okviru EU, kao i van nje, radi postizanja veće uključenosti žena u procese donošenja odluka i kreiranja politika. U tom pravcu, WIDE koristi i postojeće NVO platforme, kao što je Svjetski socijalni forum (WSF) i Evropski feministički forum (EFF) kao važne oslonce u promociji svoje agende i ciljeva.

U javnom zagovaranju WIDE se koristi inside-outside strategijom uticanja na institucije koje kreiraju ekonomski i društveni razvoj. S jedne strane, ovakav pristup podrazumijeva saradnju sa institucijama kroz rad u radnim grupama na izradi pojedinih dokumenata ili učešće u zvaničnim državnim delegacijama na međunarodnim skupovima. S druge strane, to podrazumijeva i rad sa drugim ženskim organizacijama i koalicijama kroz vršenje pritiska na institucije i vlade kako bi prilikom donošenja odluka i kreiranja politika uzeli u obzir i pitanje žena i rodne ravnopravnosti.

Jedna od aktivnosti WIDE-a jeste i organizacija godišnjih konferencija koje omogućavaju ženskim organizacijama iz Europe i svijeta da se okupe i razmijene iskustva. Cilj ovakvih skupova je i izgradnja i zauzimanje kritičkog stava prema pojednim temama, ali i predlaganje konkretnih mjera i akcija, alternativnih rješenja za unaprijeđenje položaja žena širom svijeta.

Ovogodišnja konferencija održaće se u oktobru, u Hagu, i nosiće naziv "Feministička vizija pravedne Europe".

Više info o organizaciji WIDE možete naći na njihovom sajtu: www.wide-network.org

Priredio: Petar ĐUKANOVIĆ

Novi start ka boljoj saradnji

Sekretarijat za evropske integracije bio je 8. jula, domaćin neformalnog sastanka predstavnika crnogorskih NVO-a, Kancelarije za saradnju Vlade i NVO-a i predstavnika Delegacije Evropske komisije (EK) u Podgorici.

Inicijativu za pokretanje neformalnog sastanka uputila je Delegacija Evropske komisije u Podgorici sa ciljem da okupi NVO zainteresovane za učešće u programima pomoći IPA, koji je EU lansirala za zemlje zapadnog Balkana za period 2007/13. Organizaciju sastanka koordinirala je Vladina kancelarija za saradnju sa NVO sektorom. Predstavnik EK **Nicolo Bertolini** istakao je da je ovaj sastanak produkt želje EK da poboljša komunikaciju sa NVO-ima u cilju boljeg i svrshodnjeg planiranja i

korišćenja IPA sredstava koji će biti u službi rješavanja stvarnih problema i potreba crnogorskog društva. Budući da te potrebe najbolje poznaju one NVO koje su prepozнате kao aktivne na terenu, njihovo puno učešće u procesu programiranja i realizacije IPA-e je neophodno, naglasio je on.

Predstavnici NVO-a, medju kojima su bili i predstavnici CGO-a, su iznijeli neke od brojnih problema sa kojima su se do sada srijetali u komunikaciji sa EU institucijama i agencijama, kao i u procesu korišćenja ovih fondova. Istovremeno su izrazili punu spremnost da aktivno učestvuju u programiranju IPA pomoći ukoliko Delegacija Evropske komisije pokaže istinsku zainteresovanost da komunicira i konsultuje NVO sektor u prevazilaženju pomenutih problema.

Kako osvojiti projekte Evropske unije

Prezentacija tzv. programa Zajednice (Community programmes) pod nazivom "Kako osvojiti projekte Evropske unije" održana je 11. jula, u prostorijama Sekretarijata za evropske integracije. Prezentacija je održana uz podršku kancelarije Delegacije Evropske komisije u Podgorici i bila je namijenjena crnogorskim NVO-ima.

O ovim programima koji stoje na raspolaganju Crnoj Gori i organizacijama civilnog društva govorio je predstavnik Evropske komisije **Henk Visner**.

Osim iscrpne prezentacije programa dostupnih domaćim NVO-ima, Visner je govorio i o procedurama apliciranja za dobijanje sredstava iz evropskih fondova, načinu na koji se vrši odabir projekata koji će dobiti sredstva, istaknuvši i nekoliko najvažnijih smjernica za pisanje i koncipiranje projekata koje bi organizacije koje apliciraju trebalo da uzmu u obzir.

Prezentacija je okupila brojne predstavnike NVO sektora, a u ime CGO-a je učestvovao **Petar Đukanović**, koordinator programa.

Demokratija i identitet

Na Centralno evropskom univerzitetu u Budimpešti je od 30.06. do 11.07.2008. održan ljetnji kurs "Politike pripadanja: demokratija, identitet i moć u 21. vijeku". Program je bio namijenjen predavačima/cama i saradnicima/cama na univerzitetima i studentima/kinjama post-diplomskih studija društvenih i humanističkih nauka koji rade na završnom radu – tezi ili disertaciji na studijama, ili na samostalnom istraživanju. Škola je okupila učesnike/ce iz svih krajeva svijeta, od Brazila i Indije do Italije i Crne Gore. Intenzivan nastavni program sa renomiranim predavačicama iz SAD, UK i Mađarske pružio je učesnicima/cama uvid u najuticajnije i najkontraverznejne tekstove i teorije koji su predmet polemike i naučnih sporenja na institutima i univerzitetima širom svijeta.

Migracije i transnacionalna kretanja ljudi širokih razmjera, nedoumice u vezi sa

politikama identiteta i zahtjevima za dodjeljivanje grupnih prava, sporovi u okviru teorija multikulturalizma između liberala i komunitaraca, razvoj novih moćnih nadnacionalnih entiteta poput EU, demontiranje državnog socijalizma i problemi država u tranziciji, itd... procesi su novih i snažnih društvenih transformacija koji zahtijevaju kontinuirane analize uticaja različitih društvenih grupa i posljedice ovih dešavanja na utopijsko obećanje demokratije. Centralna tema samog kursa bila je način na koji ovi procesi definisu oblike političkog i društvenog pripadanja u savremenim demokratijama danas.

Kako je problematika koja se nalazila u fokusu ovog ljetnjeg kursa bliska ciljevima i viziji Centra za građansko obrazovanje, u radu škole učestvovala je i njegova programska direktorka, **Paula Petričević**, koja trenutno radi na magistarskoj tezi koja se tiče problematike i aporija politika identeta.

Crna Gora i Evropska unija

Centar za građansko obrazovanje (CGO), Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO) i Evropski pokret u Crnoj Gori (EPuCG), uz podršku fondacije Institut za otvoreno društvo organizovali su seminar "Crna Gora i Evropska unija", od 3. do 6. 7. 2008. u Kolašinu.

Seminar predstavlja zavšni modul VII generacije škole evropskih integracija, najstarijeg i najsveobuhvatnijeg programa alternativnog obrazovanja u oblasti evropskih integracija i okuplja 30 učesnika iz državne uprave, političkih partija, NVO sektora, medija, biznisa i akademiske zajednice.

Predavači na ovom seminaru su bili profesori Univerziteta Crne Gore i Univerziteta u Beogradu, zvanicići Vlade Republike Slovenije, poslanici Skupštine CG, zvanicići Vlade CG i predstavnici NVO sektora u Crnoj Gori.

O izazovima na putu ka EU sa aspektima kulturološko-etičkih problema društava u tranziciji govorio je dr **Čedomir Čupić** (Fakultet političkih nauka u Beogradu i Fakultet političkih nauka u Podgorici), a o značaju suočavanja sa prošlošću u procesu evropskih integracija **Koča Pavlović**, autor dokumentarnog filma "Rat za mir", čiju su projekciju učesnici imali uz diskusiju sa autorom. Mr **Momčilo Radulović**, generalni sekretar EPuCG, je govorio o principu kondicionalnosti u evropskim integracijama zapadnog Balkana, a mr

Dragan Đurić, vođa projekta CDP, o toku pregovaranja, sadržaju i obavezama koje donosi Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. U posebnoj sesiji poslanici **Valentina Radulović Šćepanović** (DPS), **Aleksandar Damjanović** (SNP) i **Zarija Pejović** (PzP) su sa aspekta partija koje predstavljaju dali viđenje Skupštine Crne Gore u procesu evropskih integracija.

Ekonomski aspekti evropskih integracija objašnjavao je dr **Miroslav Prokopijević**, a iscrpna izlaganja o putu Slovenije u EU je održao dr **Rado Genorio** iz Vlade Slovenije. O putu Crne Gore u EU govorila je dr **Gordana Đurović**, potpredsjednica Vlade Crne Gore, a o procesu pridruživanju Crne Gore NATO-u mr **Mehmedin Tahirović** iz Ministarstvo odbrane Crne Gore.

Nakon ovog završnog seminara, učesnici, koji su već završili sa višemjesečnom nastavnom u Podgorici, su polagali završni ispit.

CGO, CRNVO i EPuCG će od jeseni upisati VIII generaciju Škole evropskih integracija.

U OVOM BROJU PREPORUČUJEMO:

UNIVERSITY OF LUXEMBOURG, CENTER FOR STUDIES OF HOLOCAUST AND RELIGIOUS MINORITIES (OSLO), NETHERLANDS INSTITUTE FOR WAR DOCUMENTATION (NIOD, AMSTERDAM), LUXEMBOURG

This conference will discuss how cultural practices of representing and interpreting the past are being reshaped by interrelated processes of globalization, de/re-nationalization and localization in the long term.

It will seek to address historical (dis)continuities concerning the connection of local memory cultures and global world orders throughout the 19th and 20th centuries.

The relation between the local and the global still awaits further theoretical investigation: what is "the local" or the "locality"? Likewise, the "global" is very much a container term: what exactly is it that confronts the "local"?

Researchers from all disciplines are invited to participate: women and gender studies, museum studies, media and cultural studies, political sciences, philosophy, sociology, geography and history. Presentations of concrete case studies (especially from Norway, the Netherlands and Luxembourg) are welcome, as are more theoretical approaches of cultures of remembrance caught between the local and the global.

The conference will be held at the University of Luxembourg, the travel expenses of accepted speakers will be covered.

Please send proposals of up to 250 words for 20 minute duration papers to sonja.kmec@uni.lu Accepted formats are Word and PDF. Please include also the following information: name, affiliation, contact details, and technical requirements.

Abstract submission deadline is 15th of September 2008. Paper acceptance notification will be sent out by the 1st of October 2008.

Organizers:

Claudia Lenz, senior researcher at the Center for Studies of Holocaust and Religious Minorities, Oslo, Norway

Madelon de Keizer, senior researcher at the Netherlands Institute for War Documentation (NIOD)

Sonja Kmec, assistant-researcher at the University of Luxembourg, Research Unit IPSE (Identites, Politiques, Societes, Espaces), Luxembourg

EUROPEAN REGIONAL MASTER'S DEGREE IN DEMOCRACY AND HUMAN RIGHTS IN SOUTH EAST EUROPE

The European Regional Master's Degree in Democracy and Human Rights in SEE (ERMA), is a unique regional interdisciplinary one year full time MA programme. It is established in 2000, through the joint efforts of eleven participating universities and research centers, coordinated by the Center for Interdisciplinary Postgraduate Studies of the University of Sarajevo in cooperation with the University of Bologna through its Istituto per l'Europa Centro Orientale e Balcanica.

The ERMA Master's Programme participating universities are: University of Bologna and its Istituto per l'Europa Centro Orientale e Balcanica, University of Sarajevo and its Center for Interdisciplinary Postgraduate, University of Belgrade, University of Graz, London School of Economics and Political Science and its Centre for the Study of Global Governance, New Bulgarian University, University of Peloponnese, University of Podgorica, University of Prishtina, University of the Ruhr, University Ss. Cyril and Methodius, University

of Zagreb.

The programme is co-financed by the European Commission and the Italian Ministry of Foreign Affairs.

The ERMA is an educational activity intended for students that would combine practical experience in human rights issues with further academic study. After recognizing that human rights go across the disciplines of study, as political science, law, sociology, philosophy and social sciences in general, the Programme has adopted an interdisciplinary approach.

The MA Programme promotes development and realisation of young generation of officials for state management, inter-governmental and non-governmental organisations, for universities and think tanks in Albania, B&H, Croatia, Macedonia, Serbia, Montenegro and Kosovo as well as in the countries belonging to the EU, the rest of Europe, and worldwide.

The structure of the lectures, the access to internships and the Faculty are defined in order to emphasise among the participants a shared consciousness that the democratic development and human rights promotion, protection and implementation in the region depend on plurality of factors.

Most of the relevant issues in the SEE stability, democracy, and development are mutually correlated and influence each other. Thus, a common regional effort in achieving them will have more chance for success in a context of inclusive policies and in the framework of a rapid European Union integration process.

For the full course of study, the programme awards a total of 120 ECTS and it can be taken only as a full time study. Working language is English.

The successful students receive the European Regional Master's Degree Diploma in Democracy and Human Rights in South East Europe, issued jointly by the University of Bologna and the University of Sarajevo.

PLEASE NOTE DEADLINE TO APPLY FOR 2008/2009: 7 SEPTEMBER 2008.

More information on <http://www.cps.edu.ba> or <http://www.eurobalk.net/>
Center for Interdisciplinary Postgraduate Studies, University of Sarajevo,
Zmaja od Bosne 8, 71 000 Sarajevo, Bosnia and Herzegovina
Tel: +387 33 668685; Fax: +387 33 668683
Email: coordination@cps.edu.ba

EIC Bilten – Evropski puls je elektronski časopis koji izlazi u sklopu EIC programa, a uz podršku fondacije Friedrich Ebert. Izdavač je Centar za građansko obrazovanje.

EIC Bilten – Evropski puls je zaveden u evidenciji medija Ministarstva kulture i medija pod rednim brojem 578.
Urednik: Vladan Žugić; Uređivački kolegijum: mr Vera Šćepanović, Daliborka Uljarević,

Nedeljko Rudović, mr Dragan Stojović, mr Vladimir Vučinić

Tehnički urednik: Blažo Crvenica; Lektura: Milena Milunović; Lektura engleske verzije: Maja Mugoša; Prevod: mr Vera Šćepanović Njegoševa 36 / I Tel / fax: 081 / 665 – 112, 665 – 327 E-mail: eicbilten@cg.yu
EIC Bilten – Evropski puls možete preuzeti na www.cgo-cce.org